

รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
เรื่อง

การพัฒนาพฤติกรรมการมีความรู้ระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม โดยใช้กิจกรรมนิทาน

นางสาวศุภธิดา เทียนงาม

รหัสนักศึกษา 571081321037

ห้อง 8301

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2560

รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
เรื่อง

การพัฒนาพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม โดยใช้กิจกรรมนิทาน

นางสาวศุภธิดา เทียนงาม

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2560

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม โดยใช้กิจกรรมนิทาน
ผู้เขียน	นางสาวศุภธิดา เทียนงาม
ปริญญา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต(การศึกษาปฐมวัย)
ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.อารีย์ พรหมเล็ก อาจารย์ ดร.สุนทร เทียนงาม อาจารย์ชนม์ธิดา ยาแก้ว

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพฤติกรรม ความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม โดยใช้กิจกรรมนิทาน รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ การทดลองกลุ่มเดียว กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม จำนวน 26 คน ภาคเรียนที่1/2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัย เรื่อง ความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว

โดยจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อชุดหนังสือนิทานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว จำนวน 3 เล่ม 1.เด็กดีเข้าแถวเคารพธงชาติ 2.เด็กดีต้องเข้าแถว 3.แต่งกวางขาตวันัย การวิเคราะห์โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเข้าแถว มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติโดยคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมExcel

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม มีระเบียบวินัยในการเข้าแถวเพิ่มมากขึ้นตลอด 3 สัปดาห์ จากร้อยละ 53.52 63.08 และ 81.61 ตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.อารีย์ พรหมเล็ก อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึง ความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของ อาจารย์และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สุนทร เทียนงาม ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ รวมถึงขอขอบพระคุณ อาจารย์ชนมธิดา ยาแก้ว ที่ให้ข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับเรื่องนิทาน และวรรณกรรม รวมถึงขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลต่างๆที่เอื้อต่อการทำงานวิจัย และผู้ที่มีส่วนร่วมทุกท่านที่ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงขอมอบส่วนดี ทั้งหมดนี้ให้แก่ เหล่าคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาจนทำให้ผลงานวิจัยเป็น ประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและขอ มอบความกตัญญูกตเวทิตาคุณ แต่บิดา มารดา และผู้มี พระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ อาจเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขอน้อมรับผิดเพียง ผู้เดียว และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามา ศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ใน การพัฒนางานวิจัยต่อไป

นางสาวศุภธิดา เทียนงาม

2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ ก	
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ ค	
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ 1	
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
นิยามคำศัพท์เฉพาะ	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เด็กปฐมวัย	6
สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546	7
ความมีระเบียบวินัย	17
การเล่นิทาน	23
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
กลุ่มเป้าหมาย	40
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
บทที่ 4 ผลการวิจัย	47

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย	50
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย	50
วิธีวิจัย	50
ผลการวิจัย	51
การอภิปรายผล	51
ข้อเสนอแนะ	52

บรรณานุกรม**ภาคผนวก**

ภาคผนวก ก	แผนการจัดประสบการณ์
ภาคผนวก ข	แบบสังเกตพฤติกรรม เรื่องความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว
ภาคผนวก ค	ภาพประกอบกิจกรรม
	ประวัติผู้ทำวิจัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะการอบรมและให้การศึกษาที่ต้องการความรักความอบอุ่นความเข้าใจทุกด้านอย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมๆกันประสบการณ์ต่างๆที่จัดให้เด็กจะเป็นประสบการณ์ตรงและหลากหลายเหมาะสมกับวัยเด็กจะได้รับพัฒนาการทั้งด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจสังคมและสติปัญญาตามวัยและความสามารถระหว่างบุคคลมีคุณธรรมจริยธรรมมีจิตใจที่ดีงาม (กรมวิชาการ, 2546:31)

ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามมีการนำสื่อการสอนประเภทนิทานประกอบภาพมาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจสังคมและสติปัญญาซึ่งเด็กในระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบส่วนใหญ่มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านดีขึ้นหลังจากการใช้สื่อการสอนประเภทนิทานประกอบภาพแต่สิ่งที่ยังไม่ได้มีการให้ความสำคัญอย่างจริงจังคือพัฒนาเด็กในด้านคุณธรรมจริยธรรมและระเบียบวินัยยังคงพบปัญหาคือเด็กขาดระเบียบวินัยในการเข้าแถวซึ่งต้องได้รับการแก้ไขเนื่องจากความมีระเบียบวินัยก่อให้เกิดความเรียบร้อยของชาติการปลูกฝังวินัยให้กับเด็กจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะการปลูกฝังวินัยในช่วงปฐมวัยเนื่องจากเป็นการบ่มเพาะเมล็ดพืชแห่งวินัยในตัวเด็กตั้งแต่ระยะเริ่มแรกเพื่อให้วินัยหยั่งรากลึกกลงอย่างมั่นคงมากขึ้นดังที่พระธรรมปิฎก (2538: 18-22) ได้แสดงธรรมไว้ว่าการสร้างวินัยที่ดีที่สุดต้องอาศัยธรรมชาติของมนุษย์ด้วยการเริ่มต้นจากการยอมรับว่ามนุษย์ส่วนใหญ่อยู่ด้วยความเคยชินการสร้างวินัยจึงต้องทำให้วินัยเป็นพฤติกรรมที่เคยชินโดยพยายามเอาพฤติกรรมที่ดีที่มีวินัยให้เด็กทำเป็นครั้งแรกก่อนซึ่งได้แก่ในช่วงปฐมวัยหลังจากนั้นเมื่อเด็กทำบ่อยๆซ้ำๆก็จะเกิดความเคยชินและเป็นวิถีชีวิตในที่สุด

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาพฤติกรรมการเข้าแถวของเด็กชั้นอนุบาล 3 ขวบซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้สู่โลกภายนอกถ้าเด็กในวัยนี้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจสังคมสติปัญญาคุณธรรมจริยธรรมและความมีระเบียบวินัยควบคู่กันไปจะเป็นการวางรากฐานการเรียนรู้และชีวิตที่ดีงามของเด็กต่อไปในอนาคตรวมทั้งเป็นคนดีต่อสังคมและประเทศชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ขวบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามโดยใช้กิจกรรมนิทาน

สมมติฐานการวิจัย

หลังจากการใช้กิจกรรมนิทานคุณธรรมการมีระเบียบวินัยของเด็กชั้นอนุบาล 3 ขวบมีพัฒนาพฤติกรรมการเข้าแถวได้สูงขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย -หญิงมีอายุระหว่าง 3-4 ปีกำลังศึกษาชั้นอนุบาล 3 ขวบภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามจำนวน 26 คน

เนื้อหา

การใช้กิจกรรมนิทานคุณธรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ขวบโดยคัดเลือกนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับพฤติกรรมการเข้าแถวจำนวน 3 เรื่อง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โดยมีระยะเวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์สัปดาห์ละ 5 วัน ในแต่ละวันทำการทดลอง 1 ครั้งในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ครั้งละ 20 นาที

ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ หนังสือนิทาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนที่มีอายุ 3-4 ปีระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบซึ่งกำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม สังกัดเทศบาลตำบลสรรคบุรี ต.แพรภคคีราราช อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท

นิทาน หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้วิจัยแต่งขึ้นโดยใช้ภาษาง่ายๆมีเนื้อหาเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว

การใช้นิทาน หมายถึง การนำนิทานเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวไปใช้ในการจัดประสบการณ์กับนักเรียนชั้นอนุบาล 3 ขวบโดยการเล่าให้นักเรียนฟัง

ระเบียบวินัย หมายถึง การฝึกฝนในลักษณะนิสัยและจิตนิสัยให้มีความถูกต้อง

ความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว หมายถึง การเข้าแถวอย่างมีระเบียบ ไม่แซงคิวเพื่อนเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เข้าแถวตามลำดับ(สูง-ต่ำ) การเข้าแถวเรียงหน้ากระดาน ไม่ยืนล้ำแนว มีพฤติกรรมที่สงบ ไม่เล่น ไม่คุย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ได้พัฒนาพฤติกรรมการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรมการเล่านิทาน
- 2.ครูได้พัฒนาวิธีการการจัดกิจกรรมเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย

1.2 ความสำคัญของเด็กปฐมวัย

2. สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

2.2 หลักการ

2.3 จุดมุ่งหมาย

2.4 คุณลักษณะตามวัย

2.5 สาระการเรียนรู้

2.6 การจัดประสบการณ์

3. ความมีระเบียบวินัย

3.1 ความหมายระเบียบวินัย

3.2 ระเบียบวินัยในการเข้าแถว

3.3 การส่งเสริมวินัยในตนเอง

3.4 คุณค่าและประโยชน์ของการมีระเบียบวินัยในตนเอง

3.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

4. การเล่านิทาน

4.1 ความหมายของนิทาน

4.2 ความสำคัญของนิทาน

4.3 ประเภทของนิทาน

4.4 เกณฑ์การเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

4.5 รูปแบบการเล่านิทาน

4.6 วิธีการเล่านิทาน

5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

5.1 ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ

5.2 การให้แรงเสริม

5.3 ประเภทของการให้แรงเสริม

5.4 การพัฒนาพฤติกรรมด้วยแรงเสริม

6.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย
- 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

1. เด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย

“เด็กปฐมวัย” ตามความหมายของ The National Association for Education of Young Children’s Early Childhood Education Guidelines (Seefeldt & Barbour. 1986 : Preface) ให้ความหมายว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึงเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี

ส่วน มาสโซเกลีย (Massoglia. 1977 : 3) กล่าวว่าเด็กปฐมวัย (Early Childhood) เป็นคำที่ใช้เรียกเด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปีซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งด้านร่างกายอารมณ์สังคม และสติปัญญากำลังเริ่มต้นพัฒนาอย่างเต็มที่ที่ธรรมชาติ

นิลวิเชียร (2534 : 1, 51) กล่าวว่าเด็กปฐมวัยคือวัยตั้งแต่อายุ 2 ปีถึงอายุ 8 ปีและเรียนอยู่ในระดับชั้นอนุบาลหรือเรียนก่อนเกณฑ์บังคับยังครอบคลุมถึงเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและชั้นประถมศึกษาปีที่สอง

1.2 ความสำคัญของเด็กปฐมวัย

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งเป็นความหวังของครอบครัวเป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม และเป็นมนุษยชาติเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอนาคตของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กเด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายจิตใจมีพัฒนาการในทุกๆด้านที่เหมาะสมกับวัยไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์สังคมและจริยธรรมจะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

เด็กในวัยเริ่มแรกของชีวิตหรือที่เรียกว่า “เด็กปฐมวัย” คือวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปีจัดได้ว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิตทั้งด้านร่างกายอารมณ์สังคมบุคลิกภาพโดยเฉพาะด้านสติปัญญาจะเจริญมากที่สุดในช่วงนี้และพัฒนาการใดๆในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการในช่วงอื่นๆของชีวิตเป็นอย่างมากดังที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของเด็กในวัยนี้ ดังนี้

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud, 1949) นักจิตวิเคราะห์ได้ย้ำให้เห็นว่าวัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์คือระยะ 5 ปีแรกของคนเราประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับในตอนต้นๆของชีวิตจะมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนเราตลอดจนถึงวาระสุดท้ายเขาเชื่อว่าการอบรมเลี้ยงดูในระยะปฐมวัยนั้นจะมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต

เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom, 1964) ได้รายงานผลการวิจัยของเขาในหนังสือชื่อ “ความมั่นคงและเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของมนุษย์ ” (Stability and Change in Human Characteristics) หนังสือเล่มนี้ได้ทำให้นักศึกษาหลายๆท่านที่มีข้อสงสัยในเรื่องการพัฒนา

เด็กปฐมวัยในระยะเริ่มแรกมีความเชื่อมั่นและเข้าใจว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงขวบปีแรกจะพัฒนาร้อยละ 20 เมื่อมีอายุ 4 ปีจะพัฒนาด้านสติปัญญาถึงร้อยละ 50 และจากช่วงอายุ 4 – 8 ปีจะพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 30 รวมเป็น 80 % และที่เหลืออีก 20 % จะอยู่ในช่วง 8 – 17 ปีซึ่งแสดงให้เห็นว่าสติปัญญาของมนุษย์มากกว่า 3 ใน 4 จะได้รับการพัฒนาเมื่อเด็กซึ่งถ้าหากว่าไม่ได้รับการพัฒนาในด้านสติปัญญาอย่างถูกต้องความสามารถในการเรียนรู้จะถูกยับยั้ง บลูมยังพบอีกด้วยว่าสิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญที่จะทำให้พัฒนาการของบุคคลชะงักงันหรือเพิ่มขึ้นได้ซึ่งแสดงว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กในระยะ 6 ปีแรกของชีวิตมากกว่าในระยะอื่นๆ

อีริกสัน (Erikson, 1967) กล่าวว่าวัยทารกตอนปลายเป็นช่วงที่บุคคลเรียนรู้เจตคติของความมั่นใจหรือไม่มั่นใจซึ่งขึ้นอยู่กับการที่พ่อแม่ให้สิ่งที่เด็กต้องการสำหรับอาหารการเอาใจใส่และความรักอย่างชื่นชมเจตคติเหล่านี้ซึ่งเด็กมีอยู่จะคงอยู่มากหรือตลอดชีวิตและสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจของคนทั่วไปและสถานการณ์ของบุคคลได้

โจ แอล ฟรอสท์ (Joe L. Frost, 1977) กล่าวว่าเด็กในช่วง 4 – 5 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงเวลาที่ความเจริญงอกงามทางด้านร่างกายและจิตใจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุดนอกจากนี้ยังมีความรู้สึกที่ไวต่ออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก

อลิซาเบธ เฮอร์ล็อก (Elizabeth Hurlock, 1959) กล่าวว่าวัยเด็กนับได้ว่าเป็นวัยแห่งวิกฤติการณ์ในการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นระยะสร้างพื้นฐานของจิตใจในวัยผู้ใหญ่ต่อไปบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่แม้จะมีความแตกต่างไปจากวัยเด็กมาเท่าใดก็ตามแต่จะเป็นความแตกต่างที่ถือกำเนิดจากรากฐานในวัยเด็กซึ่งสอดคล้องกับบริชาร์ด ซี สปินทอลล์ (Richard C. Spinthall, 1974) กล่าวว่าในช่วง 5 ปีแรกของมนุษย์เป็นช่วงวิกฤติของชีวิตเป็นระยะที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานของบุคลิกภาพซึ่งการพัฒนาบุคลิกภาพนั้นเด็กจะต้องการเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ได้รับโดยการตอบสนองนี้มีผลมาจากวุฒิภาวะทางร่างกายสติปัญญาและประสบการณ์ที่ได้รับจากสภาพแวดล้อม

จากความเห็นดังกล่าวพอสรุปได้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์เพราะเป็นช่วงที่พัฒนาการทุกด้านเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาการพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้จะเป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจอุปนิสัยและความสามารถซึ่งจะมีผลต่อไปในอนาคตของเด็กและของชาติในที่สุด(เขาวพาเตชะคุปต์, 2542 : 12-13)

2.สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปีเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

2.1ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปีบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2.2หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพโดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชนสังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวชุมชนและสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

2.3จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปีมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
4. มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรีการเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย

6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงความรู้

2.4 คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 - 5 ปีเพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมขณะเดียวกันก็ต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปีมีดังนี้

เด็กอายุ 3 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
2. รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
3. เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
4. เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
5. ใช้กรรไกรมือเดียวได้

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
2. ชอบจะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและรับคำชม
3. กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

1. รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
2. ชอบเล่นแบบคู่ขนาน

3. เล่นสมมติได้

4. รู้จักการรอคอย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. สำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้

2. บอกชื่อของตนเองได้

3. ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา

4. สนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องประโยคสั้นๆ ได้

5. สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ

6. ร้องเพลงท่องคำกลอนคำคล้องจองง่ายๆ และแสดงเลียนแบบท่าทางได้

8. รู้จักใช้คำถามอะไร

9. สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่ายๆ ได้

10. อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

เด็กอายุ 4 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้

2. รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสองข้าง

3. เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้

4. เขียนรูปลี่เหลี่ยมตามแบบได้

5. ตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้

6. กระจกบกระจกเงาไม่อยู่เฉย

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมบางสถานการณ์

2. เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานตนเองและของผู้อื่น

3. ชอบทำทนายผู้ใหญ่

4. ต้องการให้มีคนฟังคนสนใจ

พัฒนาการด้านสังคม

1. เล่นร่วมกับคนอื่นได้

2. รอคอยตามลำดับก่อนหลัง

3. แบ่งของให้คนอื่น

4. เก็บของเล่นเข้าที่

พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. จำแนกสิ่งต่างๆด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
2. บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
3. พยายามแก้ไขด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
4. สนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องเป็นประโยคต่อเนื่องได้
5. สร้างผลงานตามความคิดของตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
6. รู้จักใช้คำถามว่าทำไม

เด็กอายุ 5 ปี

พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้
2. รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง
3. เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
4. เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้
5. ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด
6. ใช้ก้ำมเนื้อเล็กได้ดี
7. ยึดตัวคล่องแคล่ว

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เหมาะสม
- 2.ชื่นชมความสามารถและผลงานตนเองและของผู้อื่น
3. ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

1. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
2. เล่นและทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
3. พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ทำความเคารพ
4. รู้จักขอบคุณเมื่อรับของจากผู้ใหญ่
5. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. บอกความแตกต่างของกลิ่นสีเสียงรสรูปร่างจำแนกและจัดหมวดหมู่สิ่งของได้สิ่งต่างๆด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
2. บอกชื่อและนามสกุลและอายุของตนเองได้
3. พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง
4. โต้ตอบเล่าเป็นเรื่องเป็นราวได้

5. สร้างผลงานตามความคิดของตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่

6. รู้จักใช้คำถามว่าทำไมอย่างไร

7. เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม

2.5 สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ความรู้ทักษะหรือกระบวนการและคุณลักษณะหรือค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปีจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กบุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็กธรรมชาติรอบตัวและสิ่งต่างๆรอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจจะไม่เน้นเนื้อหาการท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กเช่นทักษะการเคลื่อนไหวทักษะทางสังคมทักษะการคิดทักษะการใช้ภาษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นต้นขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีมีค่านิยมที่พึงประสงค์เช่นความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นรักการเรียนรู้รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและมีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัยเป็นต้นผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วนดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของบุคคลต่างๆที่อยู่รอบตัวรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกันด้วยประสบการณ์สำคัญมีดังนี้

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายให้แก่

1. การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่
 - (1.1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
 - (1.2) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์
 - (1.3) การเล่นเครื่องเล่นสนาม
2. การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก
 - (2.1) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส
 - (2.2) การเขียนภาพและการเล่นกับสี
 - (2.3) การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆด้วยดินเหนียวดินน้ำมันแท่งไม้เศษวัสดุ ฯลฯ
3. การรักษาสุขภาพ
 - (3.1) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย
4. การรักษาความปลอดภัย
 - (4.1) การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจได้แก่

1.ดนตรี

- (1.1) การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
- (1.2) การเล่นเครื่องดนตรีง่ายๆเช่นเครื่องดนตรีประเภทเคาะประเภทตี ฯลฯ
- (1.3) การร้องเพลง

2.สุนทรียภาพ

- (2.1) การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
- (2.2) การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลกขำขันและเรื่องราว/เหตุการณ์ที่สนุกสนาน

ต่างๆ

3.การเล่น

- (3.1) การเล่นอิสระ
- (3.2) การเล่นรายบุคคลการเล่นเป็นกลุ่ม
- (3.3) การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

4.คุณธรรมจริยธรรม

- (4.1) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมได้แก่การเรียนรู้ทางสังคม

- (1) การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง
- (2) การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- (3) การวางแผนตัดสินใจเลือกและลงมือปฏิบัติ
- (4) การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึกความสนใจและความต้องการของตนเองและผู้อื่น
- (5) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- (6) การแก้ปัญหาในการเล่น
- (7) การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย

ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาได้แก่

1.การคิด

- (1.1) การรู้จักสิ่งต่างๆ ฟังสัมผัสชิมรสและดมกลิ่น
- (1.2) การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่างๆ
- (1.3) การเชื่อมโยงภาพภาพถ่ายและรูปแบบต่างๆกับสิ่งของหรือสถานที่จริง
- (1.4) การรับรู้และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุของเล่นและผลงาน
- (1.5) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อวัสดุต่างๆ

2.การใช้ภาษา

(2.1) การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด

(2.2) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ

ตนเอง

(2.3) การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของเหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ

2.4) การฟังเรื่องราวนิทานคำคล้องจองคำกลอน

(2.5) การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กเขียนภาพ
ขีดเขียนคล้ายตัวอักษรเขียนเหมือนสัญลักษณ์เขียนชื่อตนเอง

(2.6) การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กอ่านภาพ
หรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/เรื่องราวที่สนใจ

3. การสังเกตการจำแนกและการเปรียบเทียบ

(3.1) การสำรวจและอธิบายความเหมือนความต่างของสิ่งของต่างๆ

(3.2) การจับคู่การจำแนกและการจัดกลุ่ม

(3.3) การเปรียบเทียบเช่นยาว/สั้น ชรุขระ/เรียบ ฯลฯ

(3.4) การเรียงลำดับสิ่งต่างๆ

(3.5) การคาดคะเนสิ่งต่างๆ

(3.6) การตั้งสมมติฐาน

(3.7) การทดลองสิ่งต่างๆ

(3.8) การสืบค้นข้อมูล

(3.9) การใช้หรืออธิบายสิ่งต่างๆด้วยวิธีการที่หลากหลาย

4. จำนวน

(4.1) การเปรียบเทียบจำนวนมากกว่าน้อยกว่าเท่ากัน

4.2) การนับสิ่งต่างๆ

(4.3) การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง

4.4) การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ

5. มิติสัมพันธ์(พื้นที่/ระยะ)

(5.1) การต่อเข้าด้วยกันการแยกออกการบรรจุและการเทออก

(5.2) การสังเกตสิ่งต่างๆและสถานที่จากมุมมองที่ต่างๆกัน

(5.3) การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่างๆที่สัมพันธ์กัน

5.4) การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่างๆ

(5.6) การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาดภาพถ่ายและรูปภาพ

6.เวลา

(6.1) การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำโดยสัญญาณ

(6.2) การเปรียบเทียบเวลาเช่นตอนเช้าตอนเย็นเมื่อวานนี้พรุ่งนี้ ฯลฯ

(6.3) การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ

(6.4) การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้เป็นเรื่องราวรอบตัวนักเรียนที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหาที่กำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัยความต้องการและความสนใจของนักเรียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญทั้งนี้จะยึดหยุ่นเนื้อหาโดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริง

สาระการเรียนรู้ที่เด็กอายุ 3 – 5 ปีควรเรียนรู้มีดังนี้

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็กเด็กควรรู้จักชื่อนามสกุลรูปร่างหน้าตารู้จักอวัยวะต่างๆวิธีระวังรักษาให้สะอาดปลอดภัยการรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะเรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองคนเดียวหรือกับผู้อื่นตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็นความรู้สึกและมารยาทที่ดี

2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลสถานที่และสิ่งแวดล้อมเด็กควรได้มีการรู้จักและการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวสถานศึกษาชุมชนรวมทั้งบุคคลต่างๆที่ต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสได้ใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

3. ธรรมชาติรอบตัวเด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิตสิ่งไม่มีชีวิตรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมของเด็กตามธรรมชาติเช่นฤดูกาลกลางวันกลางคืน ฯลฯ

4. สิ่งต่างๆรอบตัวเด็กควรจะได้รู้จักสีขนาดรูปร่างรูปทรงน้ำหนักผิวสัมผัสของสิ่งต่างๆรอบตัวสิ่งของเครื่องใช้ยานพาหนะและการสื่อสารต่างๆที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.6การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปีจะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดความรู้ทักษะคุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาโดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ดังนี้

หลักการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

2. เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสนองความต้องการความสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวทางการจัดประสบการณ์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 ได้กำหนดแนวการจัดประสบการณ์คือ

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ
 2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กคือได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหวสำรวจเล่นสังเกตสืบค้นทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
 3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการคือบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
 4. จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ริเริ่มคิดวางแผนตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
 5. จัดประสบการณ์ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 6. จัดประสบการณ์ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
 7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
 8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
 9. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผนการสนับสนุนสื่อการสอนการเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ
 10. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลนำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน
- การจัดประสบการณ์จึงหมายถึงการจัดการศึกษาให้เด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาให้ครบทั้งด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญาได้มุ่งหวังให้อ่านออกเขียนได้คิดเลขเป็นหรือเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆแต่เป็นการปูพื้นฐานวิชาต่างๆให้เด็กในรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 31-40)

3. ความมีระเบียบวินัย

3.1 ความหมายของระเบียบวินัย

ระเบียบวินัยคือคุณสมบัติที่สำคัญในการดำเนินชีวิตคนมีวินัยเขาจะจัดระเบียบชีวิตของเขาได้เป็นอย่างดีสังคมใดไร้ระเบียบวินัยสังคมนั้นก็อ่อนแอคนไม่มีวินัยก็จะมีชีวิตอยู่อย่างสะเปะสะปะเรื่อยเปื่อยวินัยจึงเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินชีวิตคำว่า “ระเบียบวินัย” นั้นมันปรากฏอยู่ในสิ่งต่างๆทั้งที่เป็นหนังสือตำราเอกสารอื่นใดกระทั่งคำขวัญวันเด็กที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นหากแต่ส่วนน้อยหนักที่จะกล่าวถึงความหมายของคำว่าระเบียบวินัยที่แท้จริงว่าอย่างไรการศึกษาถึงความหมายของระเบียบวินัยจึงมีความจำเป็นเพื่อให้สามารถทราบในเบื้องต้นได้อันจะนำไปสู่การศึกษาในส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยต่อไป

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2547:ออนไลน์,อ้างถึงในวีระศักดิ์ไชยเสน ,2548:33) ได้แยกกล่าวถึงความหมายระหว่างคำว่าระเบียบกับวินัยออกจากกันกล่าวคือ

ระเบียบหมายถึงถูกลำดับถูกที่เป็นแถวเป็นแนวมีลักษณะเรียบร้อยส่วนคำว่าวินัยหมายถึงระเบียบสำหรับกำกับความประพฤติให้เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกันระเบียบวินัยคือคุณสมบัติที่สำคัญในการดำเนินชีวิต

(พระพระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9, 2547 : ออนไลน์,อ้างถึงในวีระศักดิ์ไชยเสน , 2548 : 33) ระเบียบวินัยหมายถึงความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังโดยเกิดจากการสำนึกซึ่งไม่ต้องกระทำการใดๆอันเป็นผลทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนเองในอนาคตหากแต่ต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและผู้อื่นโดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น

(อำพรกาทอง, 2529 : 7) ระเบียบวินัยหมายถึงความมีวินัยในตนเองสามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนตามระเบียบแบบแผนขององค์กรโดยต้องมีข้อตกลงที่ชัดเจนและมีความยุติธรรมมีการลงโทษอย่างยุติธรรมเสมอกันซึ่งปรากฏอยู่ในเว็บไซต์

<http://www.ripb.ac.th/~intanin/elearn/EJUDKAN> (2547 : ออนไลน์,อ้างถึงในลัดดาบุหรง ,2548: 35)

ระเบียบวินัยหมายถึงแบบแผนกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติคนที่มีระเบียบวินัยเป็นคนที่สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนได้ตามแบบแผนกฎเกณฑ์และข้อบังคับของสังคมนั้นได้โดยอาจจะใช้กฎเกณฑ์ข้อบังคับเป็นเครื่องกำหนดให้ทำตามซึ่งเรียกว่าระเบียบวินัยภายนอกหรืออาจจะปฏิบัติเพราะตระหนักถึงความถูกต้องเหมาะสมดั่งงามด้วยตัวของตัวเองแม้บางอย่างจะไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นกฎเกณฑ์ข้อบังคับก็ตามซึ่งเรียกว่ามีระเบียบวินัยในตนเอง (สุพัตรา เทียนอุดม , 2536 : 5)

ระเบียบวินัยหมายถึงการฝึกฝนในลักษณะนิสัยรวมทั้งจิตนิสัยให้มีทั้งความถูกต้องสมบูรณ์ (Fortosis, 2004 : Online,อ้างถึงในลัดดาบุญทรง, 2548 : 35) ที่มา: <http://kb.psu.ac.th>

3.2ระเบียบวินัยในการเข้าแถว

ระเบียบวินัยในการเข้าแถวได้แก่

การเข้าแถวและเดินแถวให้เป็นระเบียบหมายถึงพฤติกรรมที่เด็กเข้าแถวและเดินแถวได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆเช่นเข้าแถวขึ้น-ลงรถเมล์การเข้าแถวเคารพธงชาติเรียงตามลำดับไหล่ยืนตัวตรงสงบนิ่งเดินแถวเข้าห้องเรียนเดินแถวเข้า-ออกห้องเรียนเดินแถวกลับบ้าน ขณะเข้าแถวและเดินแถวไม่เล่นหยอกล้อกันหรือผลักเพื่อน เป็นต้น

การเข้าแถวรอลำดับหมายถึงพฤติกรรมที่นักเรียนรู้จักการเข้าแถวตามลำดับก่อน-หลังไม่แซงคนอื่นในการรับหรือซื้อสิ่งของต่างๆเช่นเข้าแถวซื้ออาหารเข้าแถวรับนมเข้าแถวรับสมุดการบ้าน เป็นต้น

3.3การส่งเสริมวินัยในตนเอง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 64-65) กล่าวว่า การฝึกวินัยนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เพราะวินัยมีได้หมายถึงการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระเบียบ ความเข้มงวดของการอยู่ร่วมกัน แต่วินัยหมายถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสุขสบายด้วยความเข้าใจมารยาทและเหตุผลอันดี เด็กจำเป็นต้องปลูกฝังความมีวินัย เนื่องจากการสร้างวินัยไม่ใช่การลงโทษ แต่การสร้างวินัยเกิดจากการสั่งสอนอย่างมีเหตุผล การเป็นตัวอย่างที่ดี ให้ออกาสเด็กปฏิบัติด้วยความสุขการสร้างวินัยเด็กที่ดีต้องเริ่มมาตั้งแต่แรกเกิด ด้วยการสนองตอบให้เด็กรู้สึกได้ในความรักจากพ่อแม่ ต่อมาเมื่อเด็กเริ่มโต การกำหนดวินัยในครอบครัว กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะให้เด็กทำตามต้องสอดคล้องกับอายุ อารมณ์และวุฒิภาวะของเด็ก แล้วเลือกพฤติกรรมที่ควรพัฒนาเด็ก ซึ่งในเด็กเล็กได้แก่ ความมีระเบียบ การช่วยเหลือเพื่อน การเล่นเกมมีกติกา การเป็นสมาชิกของสังคมที่ดี สิ่งสำคัญในการฝึกวินัยเด็กนอกจากความรักและเหตุผลแล้ว สิ่งจำเป็นคือการสอนให้เด็กรู้ขอบเขตของความประพฤติด้วยความตระหนักว่าอิสรภาพที่แท้จริงคืออิสรภาพที่มีขอบเขต ไม่ใช่การทำสิ่งใดตามใจทุกคนต้องมีขอบเขตเพื่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่ดี สำหรับหลักของการสร้างวินัยให้กับเด็กนั้น มีดังต่อไปนี้

1. มีเจตคติที่ดีกับเด็ก การสอนวินัยต้องค่อยเป็นค่อยไป ใส่ใจและพยายามในการสร้างด้วยการใช้สัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก ให้คำแนะนำชี้แจงถึงการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ฝึกเด็กให้รู้จักการบังคับตนเองอย่างมีเหตุผล ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำถูกต้องและชมเชย ใช้วิธีการชักจูงใจให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากกว่าการบังคับ โดยคำนึงถึงความรู้สึกจิตใจของเด็ก และความสามารถของเด็กในการพัฒนาตามระดับอายุการสอนวินัยเด็ก

2. ให้อิสระแก่เด็กในการมีความคิดเป็นของตนเอง ด้วยการให้คำแนะนำปรึกษาเมื่อเด็กเล่นกับเพื่อน หรือมีปัญหาในการเล่น เด็กควรต้องรู้ว่าทำไมต้องมีวินัย พฤติกรรมที่ยอมรับได้และพฤติกรรมใดที่ผิดเมื่อผิดแล้วต้องแก้ไข เพราะหากเกิดซ้ำแล้วไปแก้ไขจะทำให้เด็กคับข้องใจ

3. สร้างให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่และงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยการติดตาม ให้ข้อมูลป้อนกลับ ชี้แนะ ไม่ติหรือว่ากล่าวเด็กให้เสียใจ ไม่เปรียบเทียบเด็กกับผู้อื่นให้เด็กรู้สึกเป็นปมด้อย แต่ประเมินให้เด็กได้เห็นถึงการพัฒนาพฤติกรรมของตนและข้อควรต้องแก้ไข

4. ให้การยกย่องชมเชยในทันทีที่เด็กกระทำหรือปฏิบัติดี อย่าพูดสิ่งที่ไกลเด็กไม่เข้าใจเช่น ทำดีไปเถอะโตขึ้นแล้วจะดีเอง เด็กไม่ทราบหรือค้ายากเด็กจะไม่เข้าใจ เช่น คนดีเป็นคนเก่ง เป็นต้น ในขณะที่ฝึกเด็ก เด็กอาจจะตื้อรับบ้าง เอาแต่ใจตนเองบ้าง ต้องให้อภัยอย่าเอาแต่ใจ

5. การฝึกวินัยต้องทำสม่ำเสมอ เราไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กได้ทันทีทันใดต้องฝึกซ้ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กซึมซับเป็นนิสัย เมื่อผิดต้องลงโทษทันทีเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าเด็กทำดีต้องชมเชย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542 : 80-81)

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองนั้นควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย และใช้วิธีจริงจังมากกว่าการบังคับ ควรปลูกฝังเด็กให้เกิดวินัยในตนเองโดยตั้งอยู่บนรากฐานของการใช้เหตุผลและการให้ความรัก การฝึกวินัยควรกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปและต้องสม่ำเสมอควรฝึกจนเป็นนิสัย หรือให้เกิดความเคยชินมีการชมเชยให้กำลังใจเมื่อเด็กประพฤติดี

3.4 คุณค่าและประโยชน์ของการมีระเบียบวินัยในตนเอง

การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาคุณภาพของประชากรซึ่งการพัฒนาประเทศให้ลุล่วงดังเป้าหมายนั้นสิ่งสำคัญที่สุดจะต้องพัฒนาคุณภาพประชากรให้เป็นบุคคลที่มีวินัยในตนเองและการปลูกฝังวินัยในตนเองให้แก่เยาวชนจึงเป็นการพัฒนาบุคคลที่จำเป็นยิ่งมีนักการศึกษาและผู้วิจัยได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวินัยในตนเองไว้ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 5-6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยไว้ดังนี้

1. ด้านครอบครัวการที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือวินัยภายในตนเองย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจเชื่อมั่นระหว่างสมาชิกทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัวเมื่อโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้มีบุคลิกภาพดีมีความมั่นคงทางจิตใจกล้าที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ๆอันจะเป็นกำลังที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคมเมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัยเคารพกฎเกณฑ์ของสังคมร่วมกัน เช่นการช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติการเคารพและไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่นการปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนปฏิบัติของสังคมก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจในสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่มีการดำเนินงานทางภาคธุรกิจอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษา และใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทาง เศรษฐกิจของประเทศนอกจากนั้นการมีวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในการดำเนินงานทาง ธุรกิจก็มีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญเติบโตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการเมืองการที่ประชากรในสังคมไทยมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น ที่แตกต่างไปจากตนและตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยใน ฐานะประชาชนอย่างกว้างขวางรวมทั้งการบริหารราชการแผ่นดินด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของ นักการเมืองฝ่ายรัฐบาลและการหมั่นตรวจสอบการบริหารงานของคณะรัฐบาลอย่างใกล้ชิดด้วยความ ตระหนักในหน้าที่ของพรรคฝ่ายค้านอย่างแท้จริงสิ่งเหล่านี้เป็นวินัยในตนเองที่สำคัญที่จะช่วยให้การ พัฒนาทางการเมืองของประเทศเป็นไปได้อย่างง่ายดาย

สินีนานู สุทธจินดา (2543 : 35) กล่าวว่าวินัยจะช่วยกำหนดทิศทางให้สมาชิกในสังคม ประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวมถ้าหากปราศจากวินัยแล้วการ อยู่ร่วมกันของคนในสังคมแต่ละกลุ่มก็ย่อมจะวุ่นวายสับสนเพราะแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันทั้ง ในระดับการศึกษาความรู้จิตใจการอบรมเลี้ยงดูและความต้องการในด้านต่างๆเป็นต้นในขณะเดียวกัน ถ้าคนในสังคมนั้นๆมีวินัยในตนเองจะทำให้บุคคลนั้นมีความประพฤติที่มีเหตุผลมีความอดทนมั่นคง ทางอารมณ์และเป็นผู้มีจริยธรรมซึ่งจะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขการพัฒนาวินัยใน ตนเองแก่เด็กหรือเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยให้เด็กหรือเยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตของตน อย่างถูกต้องมีเหตุผลและเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอยู่อย่างมีความสุข ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมที่ตนอยู่และยังช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย

3.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

มีผู้รู้หลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเสริมสร้างระเบียบวินัยในตนเอง ไว้ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2545 : 58-71) กล่าวว่าทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองโดยยึดแนวทางทฤษฎีที่ สำคัญสองทฤษฎีคือทฤษฎีของเมาเรอร์ (Mowrer) ว่าด้วยกำเนิดของการควบคุมตนเองหรือการมีวินัย ในตนเองและทฤษฎีของแพคและเฮวิกเฮสต์ (Peck and Havighurst) ว่าด้วยการพัฒนาแรงจูงใจทาง จริยธรรมหรือการมีวินัยในตนเองโดยยึดการควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกเป็นหลักมีหลักการดังนี้

1. ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของเมาเรอร์การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลนั้นเชื่อว่าจะต้องมี พื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมาสิ่งสำคัญคือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับบิดา มารดาหรือผู้เลี้ยงดูอันจะเป็นทางนำไปสู่ความสามารถในการให้รางวัลตนเองหรือความสามารถในการ

ควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้นมาเรออร์ได้อธิบายว่าทารกหรือเด็กต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูตนโดยการเรียนรู้เกิดในสภาพที่เหมาะสมเท่านั้นการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นในหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

บุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กคือบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเป็นผู้บังคับความต้องการของทารกเช่นหิวก็ได้ดื่มมร่อนก็ได้อาบน้ำยุงก็คมีผู้ปิดให้เมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการก็รู้สึกสบายพอใจและมีความสุขความรู้สึกของทารกนี้จะรุนแรงมากและติดตรึงอยู่ในสำนักของทารกไปจนเติบโตขึ้นการที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนเกิดความสบายใจและมีความสุขนั้นสิ่งที่เกิดควบคู่กับเหตุการณ์นี้เสมอทุกครั้งคือการปรากฏตัวของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูในขณะที่มาปรนนิบัติเด็กทารกบำบัดความต้องการกับบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเป็นสิ่งควบคู่กันเสมอในการการรับรู้ของเด็กจึงถ่ายทอดมายังบิดามารดาทำให้การปรากฏตัวของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูก่อให้เกิดความพอใจและความสุขแก่เด็กได้เด็กจึงเกิดความรักและพอใจในบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูมาเรออร์เชื่อว่าการรักและพอใจในบิดามารดาจะต้องเกิดการเรียนรู้โดยมีความสุขความพอใจที่ได้รับการบำบัดความต้องการมาก่อนถ้าไม่มีเหตุการณ์ใดเช่นนี้ในเด็กเช่นเมื่อหิวก็ได้กินหรือเด็กได้กินยามไม่หิวเด็กก็ไม่พอใจความรักและความผูกพันของเด็กนำไปสู่การปฏิบัติตามคำสั่งสอนหรือการเลียนแบบคนที่ตนรักและพอใจซึ่งการกระทำเช่นนี้ทำให้เกิดความสุขพอใจได้เองอันเป็นลักษณะการให้รางวัลและชมเชยตนเองโดยบุคคลไม่ได้หวังผลจากการภายนอกการเลียนแบบผู้เลี้ยงดูตนของเด็กจะหาทั้งทางที่ดีและทางที่ไม่ดีเท่าๆกันตราบเท่าที่ลักษณะของผู้ที่ตนรักและพอใจมาเรออร์เชื่อว่าเป็นลักษณะที่แสดงถึงการบรรลุดมภาวะทางจิตของบุคคลนั้นจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุประมาณ 8-9 ขวบและพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่นั้นผู้บรรลุดมภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมตนให้ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่างๆส่วนผู้ที่ขาดวินัยในตนเองหรือผู้ขาดการควบคุมตนเองก็เพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตั้งแต่วัยทารกจึงกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและกลายเป็นผู้ที่ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอในรายชื่อรุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรเรื่อรังหมดโอกาสที่จะแก้ไข

ดังนั้นจากทฤษฎีของมาเรออร์การเกิดวินัยในตนเองจนเป็นผู้ที่บรรลุดมภาวะทางจิตนั้นจะต้องเริ่มต้นจากการเลี้ยงดูในวัยทารกอย่างมีความสุขความอบอุ่นและผ่านการอบรมสั่งสอนหรือการเลียนแบบที่ติงามจากผู้เลี้ยงดูตนเองจึงจะพัฒนามาเป็นลักษณะเด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลนั้นและกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องมีเหตุผลของบุคคลนั้น

2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือการมีวินัยในตนเองของเพคและแฮวิกเฮิสต์ (Peck and Havighurst) เชื่อว่าการควบคุมของอีโก (Ego-Control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก (Super Ego-Control) ร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผลนักทฤษฎีทั้งสองเห็นว่าพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในบุคคลจะมีมากหรือน้อยก็ได้และบุคคลแต่ละคนจะมีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในระดับที่ไม่เท่ากันอันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ทางจริยศึกษาที่ทำให้ทราบถึงผลที่จะเกิดจากการแสดงพฤติกรรมต่างๆในแต่ละบุคคลจะมีระดับไม่เท่ากันซึ่ง

จะส่งผลไปยังการมีวินัยในตนเองหรือการควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกที่ต่างระดับกันดังนี้นักทฤษฎีทั้งสองจึงได้จำแนกลักษณะของบุคคลออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

2.1 พวกปราศจากจริยธรรม (Amoral Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกที่น้อยมากโดยบุคคลจะเป็นผู้ที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียวโดยที่ไม่เรียนรู้ที่จะให้แก่ผู้อื่นเป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้และจะกระทำการต่างๆอย่างไม่ไตร่ตรอง บุคคลประเภทนี้ถูกควบคุมโดยความเห็นแก่ตัวของตนเองและเป็นผู้ขาดวินัยในตนเองหรือมีน้อยมาก

2.2 พวกเอาแต่ได้ (Expedient Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อยแต่พลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมีมากขึ้นแต่ก็ยังจัดอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างน้อยบุคคลประเภทนี้จะยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและกระทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลได้ของตนเองเป็นคนที่ไม่จริงจังจะยอมอยู่ใต้การควบคุมของผู้มีอำนาจถ้าจะทำให้เขาได้รับผลที่ต้องการได้เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองน้อย ลักษณะนี้จะปรากฏตั้งแต่วัยเด็กตอนต้นและในคนบางประเภทจะติดตัวไปจนตลอดชีวิต

2.3 พวกคล้อยตาม (Conforming Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อยเหมือนคน 2 ประเภทแรกแต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมากกว่าคืออยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมากคนพวกนี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลักและคล้อยตามผู้อื่นโดยไม่ต้องไตร่ตรองบุคคลประเภทนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของสังคมและกลุ่มเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองระดับปานกลางแต่ไม่แน่นอน

2.4 พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล (Irrational Conscientious Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกปานกลางแต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมากจนเป็นผู้ที่ยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมทางสังคมเข้าไปเป็นลักษณะของตนเองจะเป็นผู้ที่ทำตามกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างยึดมั่นและมีศรัทธาเป็นผู้ที่ถูกควบคุมโดยค่านิยมและปทัสถานของสังคมเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองค่อนข้างมากแต่ยังไม่สมบูรณ์บุคคลประเภทนี้จะทำตามกฎอย่างเคร่งครัดโดยเห็นว่ากฎเกณฑ์นั้นเป็นของศักดิ์สิทธิ์แม้จะก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้อื่นก็ไม่สนใจบุคคลประเภทนี้จะป็นหลักของชุมชนเพราะมีความมั่นคงในความเชื่อและการกระทำคนอื่นเห็นได้ง่ายแต่การขาดความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผลของคนประเภทนี้จึงยังเป็นคนประเภทที่ไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

2.5 พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational Altruistic Person) คือบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกมากและพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกก็มากด้วยจนเกิดสมดุลระหว่างการปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของสังคมและความสมเหตุสมผลโดยเห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปเป็นหลักบุคคลประเภทนี้มีความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผลมิได้ตกอยู่ในอิทธิพลของกลุ่มในสังคมหรืออยู่ใต้อิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผลเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงมากจะเป็นผู้ที่ตระหนักถึงผลของการกระทำของตนต่อผู้อื่นก่อนจะทำอะไรต้องพิจารณาอย่างมีเหตุผลเพื่อผู้อื่นพร้อมที่จะร่วมมือกับสังคมมีความรับผิดชอบและให้ความเคารพเพื่อนมนุษย์โดยทั่วไปมีความต้องการที่จะเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมบุคคลประเภทนี้มีไม่มากนักในแต่ละสังคมแต่นักทฤษฎีทั้งสองเชื่อว่าเป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาถึงขีดสุดของมนุษย์

4. การเล่านิทาน

4.1 ความหมายของนิทาน

ความหมายของนิทานมีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของนิทานไว้ได้ดังนี้

เกษลดา มานะจตุติและอภิญา มนูญศิลป์ (2544 : 1) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึงเรื่องเล่าต่อกันมาโดยใช้วาจาหรือเล่าโดยแสดงภาพประกอบหรือการเล่าโดยวัสดุอุปกรณ์ใช้ประเภทต่างๆประกอบก็ได้เช่นหนังสือภาพหุ่นหรือการใช้คนแสดงบทบาทลีลาเป็นไปตามเนื้อเรื่องของนิทานนั้นๆแต่เดิมนิทานถูกเล่าสู่กันและกันด้วยปากสืบทอดมาเพื่อเป็นเครื่องบันเทิงใจในยามว่างและเพื่อถ่ายทอดความเชื่อความศรัทธาเลื่อมใสในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่ยึดถือของคนแต่ละกลุ่ม

วิไลมาศจรัส (2545 : 12) ได้กล่าวถึงความหมายของนิทานว่านิทานหมายถึงเรื่องที่เล่ากันมา เช่นนิทานอีสปนิทานชาดกในทางคติชนวิทยาถือว่านิทานเป็นเรื่องเล่าสืบสานต่อกันมาถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในหลายอย่างของมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความหมายมีคุณค่าซึ่งนิทานนั้นจะมีทั้งนิทานเล่าปากเปล่าจดจากรับมาแบบมุขปาฐะและนิทานที่มีการเขียนการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542(2546 : 588) ได้ระบุความหมายของนิทานไว้ว่านิทาน หมายถึงเรื่องที่เล่ากันมาเช่นนิทานชาดกนิทานอีสป

เกริกยूनพันธ์(2547 : 8) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่าหมายถึงเรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกคติสอนใจลงไป

ประคองนิมมานเหมินทร์ (2550 : 9) ได้ให้ความหมายของนิทานว่าหมายถึงเรื่องที่เล่ากันต่อๆมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่งเช่นนิทานเรื่องสังข์ทองปลาบู่ทองหรือไสยน้อยเรือนงามมีการเล่าสู่กันฟังจากปู่ย่าตายายของเราพ่อแม่ของเรารวมทั้งตัวเราเองไปจนถึงลูกหลานเหลนโหลนของเราเป็นทอดๆกันไปรุ่นแล้วรุ่นเล่าบางครั้งก็แพร่กระจายจากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่อีกท้องถิ่นหนึ่งเช่นนิทานเรื่องสังข์ทองอาจมีหลายสำนวนแล้วแต่ความทรงจำความเชื่ออารมณ์ของผู้เล่าและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นจากความหมายของนิทานดังกล่าว

4.2 ความสำคัญของนิทาน

นิทานเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตเด็กช่วยให้เด็กมีความสุขให้แง่คิดและคติสอนใจการจัดประสบการณ์ให้เด็กโดยใช้นิทานเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการเล่านิทานสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กได้มีนักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของนิทานไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

เกริก ยूनพันธ์ (2547 : 55 - 56) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่านิทานดังนี้

1. เด็กๆหรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิดเป็นกันเองกับผู้เล่า

2. เด็กๆหรือผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกร่วมในขณะฟังทำให้เขาเกิดความเพลิดเพลินผ่อนคลายและสดชื่นแจ่มใส
3. เด็กๆหรือผู้ฟังจะมีสมาธิหรือความตั้งใจที่มีระยะเวลานานขึ้นหรือยาวขึ้นโดยเฉพาะผู้เล่าที่มีความสามารถในการตรึงให้ผู้ฟังหรือเด็กๆใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่ผู้เล่าเล่าเรื่องที่มีขนาดยาว
4. เด็กๆหรือผู้ฟังจะถูกกล่อมเกลาคด้วยนิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทำให้เด็กๆและผู้ฟังเข้าใจในความดีและความงามยิ่งขึ้น
5. นิทานจะทานให้เด็กๆหรือผู้ฟังมีความละเอียดอ่อนรู้จักการรับและการให้มองโลกในแง่ดี
6. นิทานจะทำให้เด็กๆหรือผู้ฟังใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาแก้ปัญหาได้
7. นิทานสามารถสร้างความกล้าให้กับเด็กๆหรือผู้ฟังโดยการแสดงออกที่ผ่านกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ
8. เด็กๆผู้ฟังจะได้ความรู้ที่เป็นประโยชน์และสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
9. นิทานช่วยสร้างเสริมจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กหรือผู้ฟัง
10. นิทานสามารถช่วยให้เด็กๆและผู้ฟังได้รู้จักการใช้ภาษาที่ถูกต้องการออกเสียงการกระดก ลิ้นตัวเรือและลลิ่งได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ

วิเชียร เกษประทุม(2550 : 9-10)ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานว่ามีคุณค่าและมีประโยชน์ดังนี้

1. นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นการผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เวลาผ่านไปอย่างไม่น่าเบื่อหน่าย
2. นิทานช่วยกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวเด็กบางคนอาจมองผู้ใหญ่ว่าเป็นบุคคลที่ขี้บ่นชอบดุด่าน่าเบื่อหน่ายหรือน่าเกรงขามแต่ถ้าผู้ใหญ่มีเวลาเล่านิทานให้เด็กฟังบ้างนิทานที่สนุกสนานก็จะช่วยให้เด็กอยากอยู่ใกล้ชิดผู้ใหญ่ความเกรงกลัวหรือเบื่อหน่ายผู้ใหญ่ลง
3. นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ
4. นิทานให้ข้อคิดและคติเตือนใจช่วยปลูกฝังคุณธรรมต่างๆที่สังคมพึงประสงค์ให้แก่ผู้ฟังเช่นให้ข้อสัตย์ให้เชื่อผู้ใหญ่ให้พูดจาไพเราะอ่อนหวานให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้ขยันขันแข็ง เป็นต้น
5. นิทานช่วยสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลายๆด้านเช่นลักษณะของสังคมวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมตลอดจนประเพณีค่านิยมและความเชื่อ เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 11-16) ได้ระบุถึงสำคัญของนิทานว่านิทานเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตทั้งและผู้ใหญ่เพราะนอกจากนิทานจะช่วยให้เด็กมีความสุขสนุกสนานแล้วยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบที่คอยช่วยถักทอสายใยความรักความฝันสานสัมพันธ์อันอบอุ่นความละมุนละไมในกลุ่มสมาชิกของครอบครัวอีกทั้งนิทานยังให้แง่คิดคติสอนใจและปรัชญาชีวิตอันล้ำลึกแก่เด็กนิทานมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กดังนี้

1. ช่วยพัฒนาเด็กทางด้านลักษณะชีวิตเด็กได้เรียนรู้ถึงลักษณะชีวิตที่ดีผ่านนิทานที่ปรารถนาให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีเช่นมีคุณธรรมจริยธรรมมีความกล้าหาญมีความยุติธรรม
2. การพัฒนาเด็กด้านบุคลิกภาพบุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่มีอยู่มากในนิทานซึ่งเด็กจะได้รับรู้ถึงบุคลิกภาพที่ดีที่จะช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างดีเช่นความเชื่อมั่นการรักชาติความสุภาพอ่อนน้อมความมีมารยาทที่ดีความเป็นผู้นำ
3. การพัฒนาเด็กด้านความรู้และสติปัญญา
4. การพัฒนาเด็กในด้านทักษะและความสามารถ
5. การพัฒนาเด็กในด้านสุขภาพนิทานเป็นกระบวนการหนึ่งที่กำหนดบทบาทในด้านสุขภาพให้เกิดแก่เด็กเพราะเมื่อเด็กได้อ่านหรือฟังนิทานแล้วจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการที่จะรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตน

4.3 ประเภทของนิทาน

การแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทานสามารถจำแนกและแบ่งได้ตามเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องราวของนิทานซึ่งมีผู้คุณวุฒิหลายท่านได้อธิบายวิธีการแบ่งประเภทนิทานตามรูปแบบของนิทานไว้ดังนี้

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 : 20 – 22) กล่าวถึงการแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทานแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ 8 ประเภทคือ

1. เทพนิทานหรือเทพนิยายหรือเรื่องราวปรัมปราเป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความเป็นจริงเหนือความเป็นจริงของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหารตัวเองหรือตัวละครเด่นๆจะมีอภินิหารหรือเวทมนต์ฤทธิ์เดชฉากหรือสถานที่ในเนื้อเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษหรือถูกกำหนดขึ้นมาเช่นสรวงสวรรค์หรือเมืองบาดาลมีพระเอกเป็นเจ้าชายมีนางเอกเป็นเจ้าหญิงมีนางฟ้ามีเทวดามียักษ์ ฯลฯ เป็นต้น
2. นิทานประจำถิ่นหรือนิทานพื้นบ้านมักเป็นนิทานที่ถูกเล่าขานตกทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้านประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นภูเขาทะเลแม่น้ำเรื่องราวของโบราณวัตถุที่มีเหตุแห่งที่มาของการสร้างการเกิด ฯลฯ เป็นต้น
3. นิทานคติสอนใจเป็นนิทานที่เลียบเคียงเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ให้บังเกิดผลในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ให้พิถีพิถันละเอียดรอบคอบและไม่ประมาทช่วยเหลือและเมตตาต่อผู้อื่นและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
4. นิทานวีรบุรุษเป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถองอาจกล้าหาญนอทานวีรบุรุษมักเป็นเรื่องที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลที่สำคัญๆไว้แต่ก็มักสร้างฉากหรือสถานการณ์นำ

ตื่นเต้นหรือเกินความเป็นจริงเพื่อให้เรื่องราวสนุกสนานและทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามว่าบุคคลผู้เป็นวีรบุรุษนั้นมีความสามารถและน่าสนใจจริงๆ

5. นิทานอธิบายเหตุเป็นนิทานที่เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและอธิบายพร้อมตอบคำถามเรื่องราวนั้นๆด้วยเช่นเรื่องกระต่ายในดวงจันทร์ทำไมน้ำทะเลจึงเค็มจนกึ่งกับนกกากาษา เป็นต้น

6. เทพปกรณัมเป็นนิทานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อโดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลที่มีอภินิหารเหนือความเป็นจริงลึกลับได้แก่พระอินทร์พระพรหมทศกัณฐ์ ฯลฯ เป็นต้น

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอกและเปรียบเทียบเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคมสอนจริยธรรมแฝงแง่คิดและแนวทางแก้ไขเป็นบางครั้งหรือบางครั้งสอดแบบทางอ้อมผู้อ่านหรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเอามากเป็นเรื่องราวบันเทิงคดีที่สนุกสนาน

8. นิทานตลกขบขันเป็นนิทานที่มีเรื่องราวเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่แต่มีมุมที่ตลกขบขันสนุกสนานทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุขเนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับไหวพริบเรื่องราวแปลกๆ เรื่องเหลือเชื่อเรื่องเกินความเป็นจริง ฯลฯ เป็นต้น

วรรณิศิริ สุนทร (2532 : 13 – 19) ได้แบ่งนิทานสำหรับเด็กออกเป็น 5 ประเภทคือ

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานจนภายหลังมีการเขียนขึ้นตามเค้าเดิมบ้างจดจำเรื่องราวมาเขียนขึ้นบ้างไม่ปรากฏว่าผู้แต่งดั้งเดิมเป็นใครมักจะกล่าวอ้างว่าเป็นของเก่าแล้วเอามาเล่าใหม่นิทานพื้นบ้านแบ่งออกเป็นชนิดใหญ่ๆ ดังนี้

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talking – Beast tales) มีตัวละครเป็นสัตว์พูดจาโต้ตอบกัน บางครั้งสัตว์ก็พูดจาโต้ตอบกับคนด้วยเช่นเรื่องแม่ไก่สีแดงปลาบู่ทองและลูกเสือกกับลูกวัว เป็นต้น

1.2 นิทานไม่รู้จบ (Cumulative tales) เป็นนิทานเรื่องธรรมดาพื้นๆแต่เนื้อเรื่องมีการกระทำต่อเนื่องกันไปเรื่อยๆและซ้ำๆกันเช่นเรื่องตากับยายลูกไก่ตีนตุ้ม

1.3 นิทานตลกขบขัน (The Drolls หรือ Humorous tales) เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นทำนองไร้สาระหรือโง่เขลาและแปลกประหลาดชวนให้เห็นเป็นเรื่องตลกขบขันบางครั้งก็เป็นการใช้ปฏิภาณไหวพริบเช่นเรื่องศรีธนญไชย

1.4 นิทานอธิบายเหตุ (Pourquoi stories หรือ Tales that tell why) ส่วนใหญ่นิทานพื้นบ้านชนิดนี้มีเนื้อเรื่องอธิบายหรือตอบคำถามของเด็กๆว่า “ทำไม....?” ส่วนใหญ่อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของสัตว์หรือขนบธรรมเนียมประเพณีของคนชาติต่างๆบางครั้งก็เกี่ยวกับธรรมชาติเช่นเรื่องทำไมกระต่ายจึงหาหัวสั้นเสือกทำไมจึงมีลายน้ำทะเลทำไมจึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy tales) บางครั้งเรียกວ່านิทานเกี่ยวกับเวทมนต์คาถา (Tales of magic) ลักษณะของนิทานชนิดนี้ที่เห็นเด่นชัดคือเรื่องมักยาวซับซ้อนตัวละครมักมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์สามารถบันดาลสิ่งที่ดั่งใจหรือสิ่งชั่วร้ายได้หรือมีผู้วิเศษสามารถทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ได้อย่างที่คนธรรมดาไม่

สามารถจะทำได้เป็นนิทานพื้นบ้านชนิดที่ครองใจเด็กมาเป็นเวลาช้านานมักจะนิยมขึ้นต้นว่า “ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว” หรือ “ในกาลครั้งหนึ่ง” เช่นเรื่องสังข์ทอง

พระรถเมรีเจ้าหญิงนิทรา

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) มีลักษณะเป็นนิทานสั้นๆตัวละครมีทั้งคนและสัตว์สัตว์มีบทบาทเหมือนคนมีแกนเรื่องแกนเดียวมีโครงเรื่องง่ายและสั้นและต้องให้บทเรียนที่สอนใจเป็นข้อสรุปที่ชัดเจนนิทานคติธรรมของต่างประเทศที่รู้จักกันดีได้แก่นิทานอีสป (Aesop's Fables) ผู้เขียนคืออีสป (Aesop) ซึ่งเข้าใจว่าเป็นทาสชาวกรีกมีชีวิตอยู่ระหว่าง 620 - 520 - 560 ปีก่อนคริสตกาล เนื่องจากเขาถูกจำกัดเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจึงพยายามหาทางออกด้วยการแสดงความคิดเห็นออกมาในรูปของนิทานคติธรรมตัวอย่างได้แก่เรื่องหมาป่ากับลูกแกะ ราชสีห์กับหนูนิทานคติธรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. นิทานเทียบสุภาษิตเป็นนิทานที่ยกสุภาษิตตั้งเป็นโคลง 1 บทแล้วมีนิทานเปรียบเทียบได้กับโคลงนั้น

2. นิทานชาดกเป็นนิทานสอนคติธรรมของอินเดียคำว่าชาดกมาจากภาษามครุแปลว่าเกิดแล้วหมายถึงเรื่องราวของพระพุทธเจ้าและพระสาวกที่เกิดขึ้นมาแล้วในชาติก่อนๆและแต่ละชาติได้บำเพ็ญบารมีคือทำความดียิ่งขึ้นจนชาติสุดท้ายได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า

3. นิทานปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลกท้องฟ้าและพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ที่เทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติซึ่งมีพลังอำนาจทางเวทมนต์คาถาและอิทธิปาฏิหาริย์ได้แก่เรื่อง The Heroes โดย Charles Kingsley และเทพดาพระเวทโดยอุตมรุ่งเรืองศรี

4. มหาकाพย์และนิทานวีรบุรุษ (Epic and hero tales) เป็นนิทานที่มีลักษณะคล้ายกับเทพปกรณัมต่างกันแต่ตัวละครของนิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้ามีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุดได้แก่เรื่อง King Arthur and the Knights of the Round (กษัตริย์อาเธอร์และอัศวินโต๊ะกลม) Robin Hood (โรบินฮูด) Ramayana (รามเกียรติ์) และเรื่องของวีรบุรุษประจำท้องถิ่นต่างๆเช่นท้าวแสนปมตันราชวงศ์อุทองและไกรทองวีรบุรุษแห่งเมืองพิจิตร

5. หนังสือภาพที่อ่านเล่นเป็นเรื่องสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal stories) นิทานสมัยเก่าที่มีตัวละครเป็นสัตว์จะพบมากในบทกลอนกล่อมเด็กนิทานพื้นบ้านและนิทานสอนคติธรรมปัจจุบันนี้มีผู้แต่งนิทานสำหรับเด็กที่มีตัวละครเป็นสัตว์โดยแบ่งเป็น 3 ชนิดได้แก่สัตว์ที่มีบทบาทการกระทำอย่างคนสัตว์ที่มีความเป็นอยู่อย่างสัตว์แต่พูดได้อย่างคนและสัตว์ที่มีความเป็นอยู่และมีความนึกคิดตามธรรมชาติของสัตว์เรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กเล็กเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์หรือที่มีตัวละครเป็นสัตว์มีทั้งที่แต่งเป็นเรื่องราวไปและแต่งออกมาเป็นหนังสือชุดตัวเอกส่วนใหญ่มีบทบาทค่อนข้างชุกชอนแต่เด็กๆชอบมากและส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นหนังสือภาพเช่น The Ugly Duckling (ลูกเป็ดขี้เหร่) เขียนโดยฮันส์ คริสเตียน แอนเดอร์เซน นิทานมีหลายประเภทด้วยกันการแยก

ประเภทของนิทานขึ้นอยู่กับรูปแบบของนิทานความสำคัญของเรื่องและที่มาของนิทานเป็นสำคัญซึ่งจะขอแบ่งประเภทของนิทานออกเป็น 8 ประเภท (สันหพัฒน์ อรุณธารี. 2542 : 17) ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา
2. นิทานท้องถิ่น
3. นิทานเทพนิยาย
4. นิทานตลกขบขัน
5. นิทานสร้างเสริมคุณธรรม
6. นิทานเรื่องเกี่ยวกับสัตว์
7. นิทานที่ให้ความรู้เฉพาะเรื่องเช่นเรื่องยาเสพติดเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- . นิทานส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่านิทานมีหลายประเภทสามารถแบ่งได้ตามลักษณะของเรื่อง ความสำคัญของนิทานตามแต่ยุคสมัยโดยใช้เกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไป

4.4 เกณฑ์การเลือกหนังสือนิทานสำหรับเด็ก

หลักการเลือกหนังสือนิทานให้เหมาะสมกับเด็กมีผู้ให้ข้อคิดไว้หลายท่านดังนี้ สันหพัฒน์ อรุณธารี (2542 : 23) เรื่องและนิทานต่อไปนี้ไม่ควรนำมาเล่าให้เด็กฟัง

1. เป็นเรื่องที่หวาดเสียวน่ากลัวอย่างไม่มีเหตุผลเช่นเรื่องเกี่ยวกับภูตผีปีศาจ
2. เรื่องเกี่ยวกับกบการรักใคร่การหนีตามกันของหนุ่มสาว
3. เรื่องเกี่ยวกับการพลัดพรากพ่อแม่และการถูกทอดทิ้ง
4. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความโหดร้ายทารุณมีการลงโทษอย่างรุนแรงเกินไปควรมีการให้อภัยซึ่งกันและกัน
5. เรื่องที่ผู้เล่าไม่ถนัดที่จะเล่าจะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีได้
6. เรื่องที่สอดแทรกศีลธรรมมากเกินไปบ่อยเกินไปจนเด็กเบื่อ

4.5 รูปแบบการเล่านิทาน

ได้มีผู้เสนอรูปแบบของการเล่านิทานไว้หลายทัศนะกล่าวคือ

กุลยาตันติผลาชีวะ (2541 : 12 – 15) ได้พูดถึงรูปแบบการเล่านิทานว่าเป็นวิธีการที่ผู้เล่านิทานจะทำให้เด็กมีศักยภาพในการสร้างเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กนอกจากการเลือกเรื่องที่มีสาระ สอดแทรกแนวคิดความรู้ปลูกฝังคุณธรรมการดำเนินเรื่องรวดเร็วเรื่องสั้นเข้าใจง่ายผู้เล่านิทานที่ดีต้องมีวิธีการเล่าที่จูงใจผู้ฟังด้วยเด็กไม่ต้องการคนเล่าเก่งแต่ต้องการคนเล่าที่เข้าถึงความต้องการว่าเขาต้องการอะไรและเขาจะเข้าถึงเนื้อหาของนิทานได้อย่างไรซึ่งรูปแบบการเล่านิทานแต่ละแบบมีความจำเพาะของประสิทธิภาพการเล่าที่ผู้เล่าสามารถใช้ตามความเหมาะสมกล่าวคือ

1. การเล่านิทานปากเปล่าเป็นการเล่านิทานที่อาศัยเพียงคำพูดและน้ำเสียงของผู้เล่าไม่มีการใช้สื่อประกอบการเล่าเด็กจะฟังแต่น้ำเสียงและเรื่องราวซึ่งเป็นลักษณะของการฟังแบบรับที่จูงใจให้หลับเป็นหลักการเล่าตามรูปแบบนี้อาจใช้กับการเล่าที่ต้องการจูงใจให้เด็กทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีสมาธิก็ได้การเล่านิทานปากเปล่าอาจให้เด็กเล่าเองผู้ใหญ่เล่าบ้างหรือช่วยกันเล่าการเล่านิทานปากเปล่าไม่ควรเล่านานเกิน 15 นาทีเด็กจะไม่สนุกนักถ้าต้องนั่งฟังนานๆ

2. การเล่านิทานประกอบท่าทางการเล่านิทานแบบนี้เป็นการเล่าที่มีชีวิตชีวามากกว่าการเล่าปากเปล่าเพราะเด็กสามารถติดตามเรื่องราวที่เล่าได้และจินตนาการเป็นรูปธรรมมากขึ้นตามท่าทางของผู้เล่าและสนุกสนานมากขึ้นเพราะเห็นภาพพจน์ของเรื่องที่เล่าท่าทางที่ใช้ประกอบการเล่านิทานอาจเป็นท่าทางของผู้เล่าท่าแสดงร่วมของเด็ก

3. การเล่านิทานประกอบภาพภาพที่ใช้ประกอบการเล่านิทานมีหลายชนิดมีทั้งภาพถ่ายภาพโปสเตอร์ภาพจากหนังสือภาพวาดภาพสไลด์ภาพเคลื่อนไหวหรือภาพฉายการมีภาพสวยๆมาประกอบการเล่านิทานจะจูงใจเด็กและสร้างสรรค์จินตนาการอันบรรเจิดให้กับเด็กมากเด็กจะสนุกมากขึ้นถ้าในขณะที่ฟังเรื่องและดูภาพนั้นผู้เล่ากระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นและร่วมสร้างจินตนาการให้กับนิทานที่เล่า

4. การเล่านิทานประกอบเสียงได้แก่เสียงเพลงเสียงดนตรีแถบบันทึกเสียงต่างๆสามารถนำมาประกอบการเล่านิทานได้จุดประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความตื่นตื้นเต้นอยากติดตาม

5. การเล่านิทานประกอบอุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่หรือผู้เล่าจัดทำขึ้นเช่นหน้ากากตัวแสดงในนิทานหุ่นมือหุ่นชักหุ่นเชิดตุ๊กตาเป็นต้นล้วนแต่เป็นสื่อประกอบการเล่านิทานที่สำคัญอุปกรณ์สามารถทำให้เด็กสนุกและตื่นตาไปกับนิทานที่เล่าได้เป็นอย่างดีสร้างความสนใจในการฟังนิทานให้แก่เด็กมากกว่ารูปแบบอื่นๆ

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 : 26 – 29) ได้แบ่งชนิดของการเล่านิทานได้ดังนี้

1. การเล่านิทานปากเปล่าเป็นนิทานที่ผู้เล่าเรื่องจะต้องเตรียมตัวให้พร้อมตั้งแต่การเลือกเรื่องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังนิทานปากเปล่าเป็นนิทานที่ดึงดูดและเร้าความสนใจของผู้ฟังด้วยน้ำเสียงแววตาลีลาและท่าทางประกอบการเล่าของผู้เล่าที่สง่างามและพอเหมาะพอดี

2. นิทานวาดไปเล่าไปเป็นการเล่านิทานที่ผู้เล่าต้องมีประสบการณ์การเล่านิทานแบบปากเปล่าอยู่มากพอสมควรแต่จะต้องเพิ่มการวาดรูปในขณะที่เล่าเรื่องราวรูปที่วาดขณะเล่าเรื่องนี้ภาพที่วาดออกมาอาจสอดคล้องกับเรื่องที่เล่าหรือบางครั้งเมื่อเล่าจบรูปที่วาดจะไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เล่าเลยก็ได้คือจะได้ภาพใหม่เกิดขึ้น

3. นิทานที่เล่าโดยใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบขณะเล่าเป็นนิทานที่ผู้เล่าจะต้องใช้สื่อที่จัดเตรียมหรือหามาเพื่อใช้ประกอบการเล่าเช่นการเล่าโดยใช้หนังสือนิทานหุ่นนิ้วนิทานเชิดนิทานเชือกเป็นต้นขณะเล่าอาจมีดนตรีประกอบหรือเครื่องดนตรีประกอบจังหวะเพื่อประกอบการเล่าให้สนุกสนานยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่ารูปแบบการเล่านิทานนั้นมีมากมายเช่นการเล่านิทานแบบปากเปล่าการเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไปการเล่านิทานแบบใช้สื่อประกอบการเล่าฯลฯการเล่านิทานที่ด้นนั้นขึ้นอยู่กับผู้เล่านิทานและรูปแบบที่ตัวผู้เล่านำมาการเล่าผู้เล่านิทานต้องเลือกเล่านิทานและรูปแบบให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เล่าด้วย

4.6 วิธีกรเล่านิทาน

การเล่านิทานให้สนุกและเป็นที่ยอมรับของผู้ฟังจะต้องฝึกฝนอบรมจนเป็นทักษะหรือเกิดจากความสามารถเฉพาะตัวที่มีแต่เดิมหากผู้เล่ามีความต้องการเป็นผู้เล่านิทานที่ดีก็ควรมีความสามารถในการจูงใจเด็กที่เป็นผู้ฟังควรที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทดลองปฏิบัติและเล่านิทานให้เด็กฟังอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ (สันหพัฒน อรุณธาริ. 2542 : 25)

วรรณศิริ สุนทร (2532 : 37) นิทานที่สามารถเล่าได้ดีและมีคุณค่าต้องประกอบด้วยกลวิธีการทางละครหรือการระพันธ์เพื่อความสนุกสนานประกอบทั้งความสามารถของผู้เล่านิทานซึ่งต้องใช้ภาษาที่สละสลวยเหมาะสมและคงไว้ซึ่งศิลปะในการเล่าอาจแบ่งขั้นตอนการเล่านิทานได้ 4 อย่างได้แก่

1. การเลือกเรื่องที่จะเล่า
2. การดัดแปลงเนื้อเรื่อง
3. การเตรียมตัว
4. สถานที่เล่านิทาน

ฉวีวรรณ กิनावงศ์ (2533 : 104) กล่าวว่าไว้ว่าการเล่านิทานให้โดดเด่นนั้นเป็นเรื่องยากพอสมควรผู้เล่าต้องใช้เทคนิคในการเล่าอย่างมากเพื่อจะทำให้เด็กสนใจผู้เล่าต้องมีศิลปะในการเล่านอกจากนี้ต้องให้ความรักความอดทนความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็กบุคลิกภาพและท่าทางของผู้เล่าก็สำคัญการเล่านิทานให้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์นั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจกับนิทานที่จะเล่าเสียก่อน
2. เลือกคำที่ง่าย ๆ
3. ใช้บทสนทนาจะทำให้เด็กตื่นเต้น
4. หลีกเลี่ยงการบรรยายและคำอธิบายที่ไม่จำเป็น
5. ใช้เสียงแบบสนทนากันคือซ้ำชัดเจนมีหนักเบา
6. จับเวลาให้ดีเว้นตามจังหวะตามอารมณ์ของเรื่อง
7. เวลาเล่าให้เป็นกันเองให้ความรักความสนิทสนมอย่างจริงใจ
8. นิทานที่นำมาเล่าให้ยาวพอๆกับระยะความสนใจของเด็กประมาณ 15 - 20 นาที
9. มีรูปภาพประกอบอาจเป็นหนังสือภาพหุ่นจะช่วยให้เด็กสนใจยิ่งขึ้น
10. เวลาเล่นอย่าย่อเรื่องให้สั้นจดขาดความสนุกไป

11. จัดบรรยากาศในห้องให้เหมาะสม
 12. อย่าแสดงท่าทางประกอบการเล่ามากเกินไป
 13. ขณะเล่าอาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทานด้วยก็ได้เช่นการแสดงท่าทางตามเนื้อเรื่องได้ไม่ควรบ่อยนัก
 14. สายตาของผู้เล่าจะต้องกวาดมองเด็กทุกคน
 15. หากมีเด็กพูดหรือถามขัดจังหวะควรบอกให้เด็กรอจนกว่าจะจบเรื่อง
 16. หลีกเลี่ยงการนิทานจบอาจให้เด็กช่วยกันตั้งชื่อเรื่องก็ได้
 17. หลังจากเล่านิทานจบควรเปิดโอกาสถามและวิพากษ์วิจารณ์
 18. ถ้านิทานเรื่องยาวผู้เล่าอาจเล่าเป็นตอนๆก็ได้
- ไพพรรณ อินทนิล (2534 : 103 – 106) ผู้เล่านิทานที่มีความสามารถเล่าได้เก่งจะทำให้
นิทานเรื่องที่น่าสนใจเล่ามีชีวิตชีวาสนุกสนานเป็นที่หลงใหลติดอกติดใจของเด็กๆได้วิธีการดังต่อไปนี้
1. ผู้เล่าควรเล่าตามลำดับเหตุการณ์ไม่กระโดดข้ามไปมา
 2. มีเทคนิคประกอบการเล่า
 - 2.1 ใช้น้ำเสียงประกอบการเล่า
 - 2.2 ใช้ท่าทางประกอบการเล่า
 - 2.3 ใช้สีหน้าและแววตาประกอบการเล่า
 - 2.4 ใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่า
 3. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
 - 3.1 บรรยากาศเงียบสงบ
 - 3.2 ผู้ฟังไม่อยู่ในภาวะหิวร้อนอยากเข้าห้องน้ำหรือง่วงนอน
 - 3.3 สถานที่สบายสะอาด
 - 3.4 ความยาวของนิทานเหมาะสมกับช่วงความสนใจของผู้ฟังแต่ละวัย
 4. ควรมีการประเมินผลการเล่านิทานเพื่อทราบข้อดีข้อบกพร่องของตัวเองเพื่อทำให้การเล่า
นิทานครั้งต่อไปสมบูรณ์ยิ่งขึ้นสิ่งที่นำมาประเมินคือ
 - 4.1 ผู้ฟังติดตามเรื่องตลอดไหม
 - 4.2 ผู้ฟังแสดงอาการเบื่อหน่ายหรือสนใจเรื่องอื่นมากกว่าหรือไม่
 - 4.3 ผู้ฟังมีปฏิกิริยาตอบสนองมีส่วนร่วมหรือไม่
 - 4.4 เนื้อเรื่องให้ความสนุกสนานและสาระหรือไม่
 - 4.5 ผู้ฟังเข้าใจภาษาที่ผู้เล่าใช้หรือไม่
 - 4.6 การใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่านิทานเป็นไปโดยราบรื่นตามเนื้อเรื่องหรือไม่

สรุปได้ว่าการเล่านิทานนั้นผู้เล่าจำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อเรื่องและระยะเวลา ความสนใจของเด็กมีสื่อรูปแบบการเล่าที่แตกต่างกันออกไปสถานที่และเวลาและในการเล่าทุกครั้ง ควรจะมีการประเมินว่าผู้ฟังมีความสนใจมากน้อยเพียงใดเพื่อนำมาปรับปรุงในการเล่าครั้งต่อไป

5.แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

5.1ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning)

พัฒนาโดยนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ชื่อ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) ซึ่งมีความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลพวงเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดขึ้น (Emitted) ของบุคคลจะแปรเปลี่ยนไปเนื่องมาจากผลกรรม (Consequences) ที่เกิดขึ้นใน สภาพแวดล้อมนั้น Skinner ให้ความสนใจกับผลกรรม 2 ประเภท ได้แก่ ผลกรรมที่เป็นตัวเสริมแรง (Reinforcer) ที่ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำอยู่นั้นมีอัตราการกระทำเพิ่มมากขึ้นและ ผลกรรมที่เป็นตัวลงโทษ (Punisher) ที่ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นยุดีลง

ดังนั้นในการแก้ไขพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของบุคคลใดก็ตาม จะต้องใช้ผลกรรมเป็นตัว คอยคุมพฤติกรรมให้เหมาะสม โดยการใช้ผลกรรมเป็นตัววางเงื่อนไขให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมที่ พึงประสงค์ เงื่อนไขผลกรรมที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมโดยการใช้ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการ กระทำของสกินเนอร์จึงเน้นอยู่ที่ผลกรรมที่เป็นแรงเสริมที่ว่า “การกระทำใด ๆ ที่ได้รับแรงเสริม การกระทำนั้น ๆ มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น แต่การกระทำใด ๆ ที่ไม่ได้รับแรงเสริม การกระทำนั้น ๆ มี แนวโน้มที่จะลดลงและหายไปในที่สุด

5.2การให้แรงเสริม (Reinforcement) หมายถึง การทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น โดยการ ทำให้บุคคลได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ หลังจากบุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นแล้ว ซึ่งอาจจะทำได้โดยให้ สิ่งที่บุคคลพึงพอใจ หรือนำเอาสิ่งที่คุณค่าไม่พึงพอใจออกไปจากสถานการณ์ที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ ตัวอย่างเช่น ธงชัยลบกระดานดำให้ครู ครูก็พูดว่า “ธงชัยเป็นเด็กดี ครูชอบ” หลังจากธงชัยลบ กระดานดำเสร็จแล้ว พฤติกรรม “ลบกระดานดำ” จะเพิ่มมากขึ้น

5.3ประเภทของการให้แรงเสริม

การให้แรงเสริมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การให้แรงเสริมบวก และการให้แรงเสริมลบ

1. การให้แรงเสริมบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง การให้สิ่งเร้าที่ทำให้ พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น หรือการให้สิ่งที่คุณค่าพอใจ สบายใจ เมื่อบุคคลมีพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ สิ่งที่ทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น เรียกว่า “ตัวแรงเสริมบวก” (Positive reinforcer) ได้แก่

ขนม ลูกกวาด อาหาร ของเล่น คำชมเชย กิจกรรมที่เด็กชอบ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้อาจจะเรียกว่า “รางวัล” แต่แรงเสริมบวกต่างจากรางวัลในแง่ที่ว่า รางวัลหมายถึงสิ่งที่ต้องให้ตอบแทนบริการต่างๆ หรือความสำเร็จของบุคคล ไม่จำเป็นว่าพฤติกรรมนั้นจะต้องเพิ่มขึ้น ส่วนแรงเสริมบวกนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมเพิ่มขึ้น ดังตัวอย่างจาก คำชมที่ว่า “นิตี้ดีกดี” เป็นการให้แรงเสริมแก่พฤติกรรม “นั่งลง” หรือครูอาจจะพูดต่อไปว่า “ครูชอบคนที่ไม่ดี” ดังนั้นข้อความที่ว่า “นิตี้ดีกดี ครูชอบคนที่ไม่ดี” เป็นตัวแรงเสริมบวก

แรงเสริมบวกมีหลายชนิด แต่แบลคแฮม และ ซิลเบอร์แมน (Blackham and Silberman. 1971 : 15) ได้แบ่งแรงเสริมบวกเป็น 3 ชนิด คือ

1.1 แรงเสริมทางสังคม (Social reinforcement) ได้แก่ คำชมเชย เช่นคำว่า “ดี” “ดีมาก” การยอมรับและการให้ความสนใจ เช่น พักหน้า พูดคำว่า “อ้อ” ยิ้ม และหลังเบา ๆ แรงเสริมทางสังคมเป็นแรงเสริมที่ต้องวางเงื่อนไข และสามารถนำไปใช้ในทุกสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งใช้ได้ง่าย สะดวกและประหยัด

1.2 แรงเสริมที่เป็นสิ่งของและสัญลักษณ์ที่นำไปแลกเปลี่ยนสิ่งที่ต้องการได้ (Tangible and Token reinforcement) เป็นแรงเสริมที่กินได้ จับต้องและมองเห็นได้ ได้แก่ ขนม อาหาร ตุ๊กตา กิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กพอใจ ฯลฯ และสิ่งที่เด็กนำไปแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ต้องการซึ่งขอเรียกว่า “สิ่งประสงค์” Back – up reinforces) ได้แก่ ดาว กระดุก ท่อนไม้ เป็นต้น แรงเสริมนี้เรียกว่า “แรงเสริมแลกเปลี่ยน” หรือ “เบี้ยอรรถกร” (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาวดี. 2549 : 173)

1.3 แรงเสริมที่อยู่ภายในตัวบุคคล (Intrinsic reinforcer) เป็นแรงเสริมที่เกิดจากภายในตัวบุคคลหลังจากที่แสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จ

อาจแบ่งแรงเสริมบวกออกเป็นชนิดต่าง ๆ ดังนี้

1.1 แรงเสริมที่เกิดจากภายนอก ได้แก่

1.1.1 แรงเสริมทางสังคม แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ แรงเสริมทางวาจา ได้แก่ คำชมเชย คำพูดที่แสดงการยอมรับหรือเห็นด้วยและแรงเสริมที่เป็นกิริยาท่าทางและสีหน้า เช่น การพยักหน้า การแตะไหล่ การโอบกอด การยิ้ม เป็นต้น แรงเสริมทางสังคมมีข้อจำกัด คือ จะใช้ได้มีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อผู้ใช้ต้องมีความจริงจัง และไม่ใช้อย่างจนเกินไป เพราะจะทำให้แรงเสริมเสื่อมคุณภาพ

1.1.2 แรงเสริมที่เป็นสิ่งของที่กินได้ จับต้องได้ เช่น อาหาร ขนม ลูกกวาด ตุ๊กตา ฯลฯ แรงเสริมที่เป็นสิ่งของที่กินได้จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อบุคคลกำลังต้องการสิ่งนั้น ฉะนั้นควรใช้กับเด็กก่อนเวลารับประทานอาหาร หรือเวลาที่เด็กหิว

1.1.3 แรงเสริมที่เป็นกิจกรรมนั้นหนากการ (Premack Principle) กิจกรรมที่เป็นแรงเสริมนั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบทำมากกว่ากิจกรรมทางการเรียน หรือใช้กิจกรรมที่เด็กชอบ

มากกว่ามาเป็นแรงเสริมกิจกรรมที่เด็กชอบน้อยกว่า เช่น นักเรียนทำเลขเสร็จเร็วก็จะได้ “เล่นฟุตบอล” การ “เล่นฟุตบอล” เป็นแรงเสริมดังกล่าว

1.1.4 แรงเสริมแลกเปลี่ยน (Token Economy) เป็นแรงเสริมที่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนที่ต้องการหรือที่เรียกว่า “สิ่งประสงค์” (Back – up reinforcer) ได้แรงเสริมแลกเปลี่ยนได้แก่ แต้้ม ดาว คุปอง คะแนน ฯลฯ สิ่งของต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถนำไปแลกเปลี่ยนที่เด็กต้องการได้มากมาย สิ่งที่ต้องการอาจจะเป็นของกินได้ ของเล่น หรือกิจกรรมที่ชอบก็ได้ ฉะนั้น แรงเสริมแลกเปลี่ยนจึงมีประสิทธิภาพมากกว่าแรงเสริมอย่างอื่น

ลักษณะของแรงเสริมแลกเปลี่ยน

- 1) เป็นสิ่งของที่จับต้องได้ มองเห็นได้ นับได้
- 2) สามารถเก็บไว้ได้โดยไม่เสื่อมคุณภาพ
- 3) สามารถนำไปแลกเปลี่ยนประสงค์ได้
- 4) เด็กสามารถได้รับแรงเสริมแลกเปลี่ยนจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดก็ได้

โปรแกรมการแก้ไขพฤติกรรมนั้น

- 5) เด็กต้องรู้ว่าแรงเสริมแลกเปลี่ยนสามารถแลกเปลี่ยนประสงค์ได้
- 6) สำหรับแรงเสริมแลกเปลี่ยนที่เป็นคะแนน ไม่ควรให้มากหรือน้อย

จนเกินไป

ข้อดีของแรงเสริมแลกเปลี่ยน

- 1) สามารถใช้ได้ทันที หลังจากเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

- 1) เป็นแรงเสริมชนิดเดียวที่สามารถสนองความต้องการของเด็กทุกคนได้
- 2) มีประสิทธิภาพในการรักษาระดับพฤติกรรมในระดับที่สูงกว่าแรงเสริม

ชนิดอื่น

- 3) ใช้ง่ายและไม่รบกวนพฤติกรรมที่เด็กกำลังทำอยู่
- 4) สามารถนำติดตัวไปได้ทุกแห่ง และสามารถเก็บสะสมไว้ได้
- 5) คงสภาพเป็นแรงเสริมอยู่ได้นานและกว้างขวาง เพราะสามารถ

แลกเปลี่ยนของต่าง ๆ ได้มากมาย

6) สามารถใช้แรงเสริมแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมเป้าหมายกับแรงเสริมอื่น ๆ ได้ เช่น เชื่อมโยงกับอาหารที่เด็กชอบ กิจกรรมที่เด็กพอใจ

1. การให้แรงเสริมลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง การเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมโดยการขจัดสิ่งเร้าที่บุคคลไม่พึงพอใจออกไปทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือการที่พฤติกรรมของบุคคลเพิ่มขึ้นเพราะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้นสามารถถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่น่าพึงพอใจ (Aversive Stimulus) ได้ เช่น เดโชเข้าห้องเรียนสาย ครูก็ให้เดโช

2. ยืนหน้าชั้น 5 นาที (สิ่งที่ไม่น่าพึงพอใจ) ต่อมาเดโชเข้าห้องเรียนตรงเวลา ครูก็ไม่ให้เดโชยืนหน้าชั้นอีกต่อไป พฤติกรรมเข้าห้องเรียนตรงเวลาสามารถถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่น่าพึงพอใจออกไปได้ ในเวลาต่อมาทำให้พฤติกรรมการเข้าเรียนตรงเวลาของเดโชเพิ่มขึ้น เราจะเห็นว่าการให้แรงเสริมลบนั้นต่างจากการลงโทษตรงที่ว่า การลงโทษนั้นเป็นการให้สิ่งเร้าที่ไม่ดีแก่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังตัวอย่าง ในตอนแรกเดโชเข้าห้องเรียนสาย (พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์) ครูให้ยืนหน้าชั้นเป็นการลงโทษ ต่อมาเมื่อเดโชเข้าห้องเรียนตรงเวลา (พฤติกรรมที่พึงประสงค์) ครูก็ไม่ให้เดโชยืนหน้าชั้นอีกต่อไป จึงเห็นได้ว่าการให้แรงเสริมลบนั้นเด็กจะแสดงพฤติกรรมบางอย่างเพื่อลดความไม่น่าพึงพอใจ เช่น เมื่ออยู่ในสภาพอากาศหนาว บุคคลจะสวมเสื้อกันหนาวทำให้ความหนาวซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ไม่น่าพึงพอใจลดลง

5.4 การพัฒนาพฤติกรรมด้วยแรงเสริมและรางวัล

การพัฒนาพฤติกรรมในระดับปฐมวัย ควรสอนด้วยเหตุผลในแง่บวกจะได้ผลมากกว่าแง่ลบ เช่น แทนที่จะไปบอกว่า “ลูกชอบทำหน้าบึ้ง หน้าอ ออย่างนี้จะไม่มีใครพูดด้วย ” ให้เปลี่ยนเป็นคำพูดว่า “ถ้าลูกทำหน้าตายิ้มแย้ม จะทำให้ใคร ๆ ทั้งคุณพ่อ คุณแม่ คุณครู อยากพูดด้วย ” การพูดในแง่บวกจะทำให้เด็กไม่ต่อต้าน ทั้งยังจูงใจให้อยากกระทำตามมากขึ้น เมื่ออยากให้เด็กทำอะไร ต้องจูงใจด้วยการให้แรงเสริมทางบวก

วิธีการให้รางวัลเป็นกลยุทธ์ที่ดีในการเสริมแรงให้เด็กปฏิบัติในทางที่ชอบโดยมีเทคนิคในการให้รางวัลดังต่อไปนี้

1) ให้รางวัลอะไร

รางวัลควรเป็นสิ่งที่เด็กชอบและสนใจ เด็กวัย 4 – 5 ขวบ อาจชอบของเล่น แต่เด็กวัย 5 – 6 ปี ต้องการคำยกย่องชมเชย การให้ความสนใจ เด็กเล็กอาจจูงใจด้วยการให้รางวัลเป็นวัตถุสิ่งของก่อน แต่พอโตขึ้นหน่อย ก็นำรางวัลที่เป็นวัตถุ และให้รางวัลด้วยการยกย่อง ชมเชย แทน

2) ให้รางวัลในกรณีใดบ้าง

ควรให้รางวัลเด็กใน 3 กรณีด้วยกัน

เมื่อพบว่าเด็กทำตัวไม่ดีนัก ซึ่งมักมีสาเหตุมาจากการขาดแรงเสริม ผู้ใหญ่ควรกำหนดรางวัล โดยการตกลงกับเด็กไว้ล่วงหน้าว่า ถ้าเขาทำอะไรตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ เขาจะได้รับอะไร และเมื่อเขาทำได้ ต้องให้รางวัลทันที เช่น หากเขาทำการบ้านเสร็จเรียบร้อยได้ทุกวัน โดยไม่ต้องเตือน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ พ่อแม่จะพาเขาไปทานข้าวนอกบ้านในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ เป็นต้น

เมื่อเด็กมีการปฏิบัติดีอยู่แล้ว แต่ผู้ใหญ่ต้องการให้ปฏิบัติมากขึ้น บ่อยครั้งขึ้น ก็ตั้งรางวัลให้หรือหยิบจุดที่เป็นความเพียรพยายามออกมายกย่อง ย่อมจะเป็นแรงเสริมให้เด็กสร้างนิสัยนั้นอย่างยั่งยืน เช่น ชมเชยว่า “น่ารักมาก ที่รู้จักเก็บของเล่นเข้าที่ทุกวัน”

เมื่อผู้ใหญ่เห็นชอบและซาบซึ้งในการกระทำใด ๆ ควรยกย่องชมเชยทันที จะเป็นรางวัลทางด้านจิตใจซึ่งมีค่ามากกว่ารางวัลวัตถุมากมาย

3) พ่อแม่ควรปฏิบัติอย่างไร

พ่อแม่ควรให้รางวัลชมเชยในพฤติกรรมที่เด่นชัดและเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ เช่น การที่ลูกช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน การแบ่งของเล่นให้เพื่อน การแสดงพฤติกรรมทางบวกใดก็ตามที่ตรงกันข้ามกับพฤติกรรมทางลบที่พ่อแม่ไม่ชอบ

พ่อแม่ต้องสังเกตการณ์พัฒนาของลูก และให้รางวัลตอบแทนการทำความคิดดี ไม่ใช่การติดสินบนแลกเปลี่ยนที่เด็กไม่กระทำความผิด

การให้รางวัลต้องให้ทันทีเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ชอบ ไม่ใช่รอไปชมในวันรุ่งขึ้น และต้องให้อย่างสม่ำเสมอ แม้จะเป็นสิ่งที่ลูกปฏิบัติซ้ำ ๆ

ควรให้บ่อย ๆ พ่อแม่อย่าประหยัดคำยกย่องชมเชยลูกด้วยเกรงว่าลูกจะหลง ที่จริงความดีงามนั้น ถ้าเด็กยิ่งรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่พ่อแม่มองเห็น เขาจะยิ่งปฏิบัติบ่อยขึ้น

(คู่มือความรู้เพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์. 2549 : 23 – 26)

ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างแรงจูงใจใฝ่ดีและรูปแบบการให้รางวัลของสุชาติ ศิริทิพย์วรรณและคณะ (2549 : 40 – 73) ดังนี้

การสร้างแรงจูงใจใฝ่ดี

การส่งเสริมให้ลูกอยากประพฤติปฏิบัติตามที่พ่อแม่ต้องการ ต้องสร้างแรงจูงใจใฝ่ดีให้กับเด็ก ในเด็กเล็ก ๆ แรงจูงใจใฝ่ดีต้องมีความเป็นรูปธรรม แล้วค่อย ๆ ลดความเป็นรูปธรรมลงเมื่อเติบโตขึ้นจนเขาสามารถชื่นชมกับการทำความดีได้ด้วยตนเอง รู้สึกภูมิใจในการทำดีโดยไม่ต้องอาศัยคำชมจากผู้อื่น หรือแรงจูงใจจากภายนอก แรงจูงใจใฝ่ดีสามารถสร้างได้ด้วยการให้รางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อลูกประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับบรรทัดฐานของครอบครัวและสังคม เช่น กอดหอม ชื่นชมด้วยคำพูด พาไปรับประทานไอศกรีม ซื้อของเล่นโปรดให้ สะสมดาว นอกจากนี้ การให้เด็กได้ช่วยเหลือตัวเองอย่างเหมาะสมตามวัย เป็นการเพิ่มพูนทักษะการใช้ชีวิตที่ดีให้กับเด็ก และยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของแรงจูงใจใฝ่ดีด้วยที่สำคัญต้องตอบสนองทันทีที่ลูกมีพฤติกรรมเหมาะสม เช่น

- พุดชมลูกที่ช่วยพ่อล้างรถ “วันนี้ก็ช่วยพ่อล้างรถ พ่อก็เลยล้างรถได้เร็วขึ้น ไม่อย่างนั้นป่านนี้พ่อก็คงยังไม่ได้กินข้าว”

- กอดลูกไว้ หลังเขาอนุญาตให้น้องเล่นของเล่นโปรดของตนเอง พร้อมบอกลูกว่า “พ่อชื่นใจที่ลูกยอมเสียสละของเล่นให้น้อง พ่อรู้ว่าลูกก็ยังอยากเล่นมันอยู่”

การให้รางวัล มนุษย์ต้องการแรงเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของพฤติกรรม การให้ความรักความเข้าใจ เพื่อเสริมเติมความเข้มแข็งในจิตใจของเด็กสามารถทำได้ด้วยการให้รางวัล

รูปแบบการให้รางวัล

สถานการณ์ที่ควรให้รางวัลมี 3 กรณี

1. พ่อแม่ต้องบอกเสียก่อนว่าเด็กจะได้รางวัลถ้าเขาทำตามที่ท่านต้องการ ซึ่งเหมาะกับเด็กที่ทำตัวไม่ดีนัก เพราะขาดแรงจูงใจหรือมีความกลัวเป็นพื้นฐาน
2. พ่อแม่ไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า เมื่อเห็นเด็กประพฤติในสิ่งที่ดีงาม ก็ให้รางวัลได้ จะใช้ได้ผลดีมาก ถ้าต้องการให้เด็กประพฤติเช่นนั้นมากขึ้น
3. เมื่อเด็กประพฤติดีอยู่เสมอ พ่อแม่ควรให้รางวัลร่วมกับการชื่นชมด้วยท่าทีหรือวาจา เป็นระยะ ประการสำคัญ การให้รางวัลจะต้องเป็นสิ่งที่เด็กชอบ ให้เสมอต้นเสมอปลายในสิ่งที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้รางวัลไม่ควรเป็นสิ่งของราคาแพงจนเกินไป

6.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

ไฉไลศรี เพชรใต้. (2552). การพัฒนา เยาวชน นักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นเป็นต้องวางรากฐานให้ได้รับการปลูกฝังส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวทางที่ปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างด้านความรับผิดชอบของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 / 6 โรงเรียนอนุบาลสกลนครใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) พัฒนาการดำเนินงาน 1 วงรอบ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) คณะกลุ่มผู้ศึกษา ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้าและครูประจำชั้นสายชั้นอนุบาลปีที่ 1/ 1 -อนุบาลปีที่ 1 / 5 จำนวน 5 คน ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานไว้ คือนักเรียนต้องมีความรับผิดชอบการรักษาของใช้ส่วนตัว เช่น รองเท้า แก้วน้ำ เสื้อผ้า ชุดนอนของตัวเอง การนำสิ่งของที่ตกลงกับคุณครูหรือเพื่อนๆ ว่าจะนำมา เช่น วันพรุ่งนี้จะเรียนเรื่อง ผักนักเรียนจะต้องนำผักมาคนละ 1ชนิด การเล่นของเล่นแล้วต้องเก็บเข้าที่ การรับประทานอาหาร ให้หมดด้วยตนเอง โดยใช้กิจกรรม 3กิจกรรม คือการเล่นนิทานประกอบละครสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมประกอบเพลง การแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/6 จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต พฤติกรรม ความมีวินัยในตนเอง แบบประเมินความมีวินัยในตนเองสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สุจิตรา สิทธิไทย. (2553). การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1)เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง 2)ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการจัดกิจกรรม

สถานการณ์จำลอง ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านจิวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 21 คน ระยะเวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 30 นาที เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองและแบบสังเกตพฤติกรรมความ รับผิดชอบ ของเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคำนวณหา ค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน

ฉันทนา ศรีภักดี(2554). การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้าน ความรับผิดชอบ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการยอมรับผู้อื่น และด้านการตรงต่อเวลา ที่ได้รับ การ จัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย ก่อน ระหว่างและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็น นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2554 ของโรงเรียนบ้านบัวมล สำนักงานเขตบางเขน สังกัดกรุงเทพมหานคร ดาเนินการ ทดลองเป็น ระยะเวลา 8สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย และแบบสังเกตพฤติกรรมความ มีวินัยใน ตนเองของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำและ การ วิเคราะห์ขนาดส่งผลโดยใช้ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างและหลังการทดลองมีพฤติกรรม ความมีวินัยในตนเองโดยรวมและรายด้านเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการ เปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน เพิ่มขึ้น ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

ปราณี ปรียวารี (2551 : บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการพัฒนา จริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและการติดตามผลกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชาย - หญิง อายุ 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบูรารักษ์ อำเภอมืองสมุทรปราการจังหวัดสมุทรปราการได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย 2 ขั้นตอนโดยคัด เด็กที่ได้คะแนนจริยธรรมต่ำสุด 15 อันดับแรกมา 15คนเพื่อเป็นกลุ่มทดลอง 8 สัปดาห์ๆละ 3 วันๆละ 20 นาทีรวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเล่านิทานและติดตามคือ 1) นิทาน2) แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน 3) แบบทดสอบการพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้าง ขึ้น4) แบบติดตามผลมีค่าความเชื่อมั่น 0.70 แบบแผนการวิจัยใช้แบบ One - Group Pretest - Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและ t - test Dependent ผลการวิจัยพบว่าเด็ก ปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานและติดตามผลมีการพัฒนาจริยธรรมหลังการจัด กิจกรรมเล่านิทานอยู่ในระดับดีมากแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วาสนา บัวศรี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนสาระการเรียนรู้เรื่องธรรมชาติรอบตัวของเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ระหว่างการเล่านิทานจากหนังสือภาพและการเล่านิทานโดยสื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนซีโหล่น วิทยาลัยงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 2 จำนวน 26 คน พบว่าการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ด้วยการเล่านิทานโดยใช้สื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานโดยใช้สื่อหนังสือภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาความคงทนทางการเรียนสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ด้วยการเล่านิทานโดยใช้สื่อการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ มีคะแนนความคงทนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเล่านิทานโดยใช้สื่อหนังสือภาพ

กฤตยา เหมสมัน (2559 : บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกพื้นฐานทักษะการฟังการมีวินัยจากกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการเล่นและการเล่านิทานกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคือนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 โรงเรียนบ้านหนองบอน (นายนานท์อนุสรณ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 25 คน ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูประจำชั้นโดยจัดกิจกรรมการเล่านิทานและการเล่นเกมการเล่านิทานจากตัวละครในนิทานที่เป็นตัวแบบที่หล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็กให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ส่วนการเล่นเกมนั้นส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กด้านการมีวินัยโดยครูและเด็กจะร่วมกันตกลงกฎกติกาต่างๆ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเล่นจะทำให้เด็กได้เรียนรู้การทำงานกลุ่มความสามัคคีของกลุ่มเน้นการมีส่วนร่วมทุกคนและตระหนักว่าผู้เล่นทุกคนมีความสำคัญในการแข่งขันโดยไม่เน้นการแพ้ชนะเน้นการเล่นร่วมกันความสามัคคีความรับผิดชอบในการเล่นซึ่งจะส่งผลต่อการรับฟังผู้อื่นและฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามแล้วหากการประเมินทักษะการฟังและการมีวินัยในตนเองโดยสังเกตพฤติกรรมจากการเล่านิทานและการเล่นเกมและบันทึกการสังเกตพฤติกรรมจากการเล่านิทานและการเล่นเกมเป็นรายบุคคลผลการวิจัยพบว่านักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 โรงเรียนบ้านหนองบอน (นายนานท์อนุสรณ์) อยู่ในเกณฑ์ที่แตกต่างกันเด็กในวัยนี้ชอบเล่นเกมมากกว่าการนั่งฟังนิทานซึ่งใช้ระยะเวลาที่เท่ากัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามโดยใช้กิจกรรมนิทานดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1.กลุ่มเป้าหมาย
- 2.เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.การพัฒนาและหาประสิทธิภาพ
- 4.การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5.การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1กลุ่มเป้าหมาย

1.กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิงมีอายุระหว่าง 3-4 ปีกำลังศึกษาชั้นอนุบาล 3 ขวบภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา 2560 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามจำนวน 26 คน

3.2เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามี 3 ประเภทดังนี้

- 1.แผนการจัดประสบการณ์จำนวน 3 แผนแผนละ 1 สัปดาห์รวม 3 สัปดาห์ได้แก่
 - 1.1แผนการจัดประสบการณ์ที่1 เรื่องการเข้าแถว(การเข้าแถวเรียงตามลำดับ)
 - 1.2แผนการจัดประสบการณ์ที่2 เรื่องหนูน้อยน่ารัก(มารยาทในการเข้าแถว)
 - 1.3แผนการจัดประสบการณ์ที่3 เรื่องความปลอดภัย(เด็กดีต้องเคารพกฎจราจร)
- 2.หนังสือนิทานชุดความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวจำนวน 3 เรื่อง
 - เล่มที่1 เรื่องเด็กดีเข้าแถวเคารพธงชาติ
 - เล่มที่2 เรื่องเด็กดีต้องเข้าแถว
 - เล่มที่3 เรื่องแต่งกว่าชาววินัยมี
- 3.แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย

3.3การพัฒนาและหาประสิทธิภาพ

การพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามโดยใช้กิจกรรมนิทานดำเนินการดังนี้

- 1.สร้างแผนการจัดประสบการณ์

ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

1.2 สร้างแผนการจัดประสบการณ์เรื่องการพัฒนาความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยโดยกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ประกอบด้วยชื่อนิทานจุดประสงค์ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

1.3 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีหลักการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การพัฒนาความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย

2. หนังสือนิทานชุดความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวจำนวน 3 เรื่อง

ขั้นตอนในการสร้างและเลือกหนังสือนิทานการพัฒนาความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีหลักการสร้างหนังสือนิทานและการเลือกหนังสือนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

2.2 ดำเนินการเลือกนิทานโดยการจัดทำขึ้นเองและเลือกนิทานที่มีอยู่ทั่วไปตามท้องตลาดโดยใช้หลักเกณฑ์การเลือกคือเนื้อหาของนิทานให้ความสนุกสนานเหมาะสมกับวัยและตามหลักการแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษามา

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวคือเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมที่มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคส์ 3 ระดับ 3 คะแนนโดยผู้สอนเลือกระดับพฤติกรรมที่ตรงกับนักเรียนมากที่สุดโดยมีขบวนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักการต่างๆจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย

2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างแบบสังเกตเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย

3. สร้างแบบสังเกตความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมถึงความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย

4. นำแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบสังเกต

5. นำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

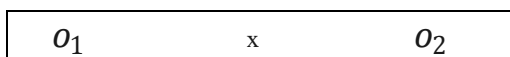
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการทดลองใช้การพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ขวบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามโดยใช้กิจกรรมนิทานมีดำเนินการดังนี้

1)กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการทดลองคือเด็กปฐมวัยชาย-หญิงมีอายุระหว่าง 3-4 ปีกำลังศึกษาชั้นอนุบาล 3 ขวบภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา 2560 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามจำนวน 26 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2)แบบแผนในการวิจัยใช้แบบแผนวิจัยคือแบบทดลองกลุ่มเดี่ยว (One Group Pretest-Posttest Design) โดยการทดสอบก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้มีแผนภาพดังนี้ (มาเรียนนิลพันธุ์,2551, หน้า 144)

แสดงภาพรูปแบบการศึกษา

เมื่อ O_1 แทน การทดสอบก่อนการพัฒนาระเบียบวินัยโดยใช้นิทานเป็นสื่อ

เมื่อ X แทน การพัฒนาระเบียบวินัยโดยใช้นิทานเป็นสื่อ

เมื่อ O_2 แทน การทดสอบหลังการพัฒนาระเบียบวินัยโดยใช้นิทานเป็นสื่อ

วิธีการดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ทำการทดลองเป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที ทำการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์

แสดงการดำเนินการทดลองใช้การพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย

ลำดับที่	แผนการจัด ประสบการณ์	ชื่อแผนการจัดประสบการณ์	เวลา	เครื่องมือที่ใช้
1	1	เรื่องการเข้าแถว(การเข้าแถวเรียงตามลำดับ)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	1	เรื่องการเข้าแถว(การเข้าแถวเรียงตามลำดับ)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	1	เรื่องการเข้าแถว(การเข้าแถวเรียงตามลำดับ)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	1	เรื่องการเข้าแถว(การเข้าแถวเรียงตามลำดับ)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	1	เรื่องการเข้าแถว(การเข้าแถวเรียงตามลำดับ)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
2	2	เรื่องหนูน้อยน่ารัก(มารยาทในการเข้าแถว)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	2	เรื่องหนูน้อยน่ารัก(มารยาทในการเข้าแถว)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	2	เรื่องหนูน้อยน่ารัก(มารยาทในการเข้าแถว)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	2	เรื่องหนูน้อยน่ารัก(มารยาทในการเข้าแถว)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	2	เรื่องหนูน้อยน่ารัก(มารยาทในการเข้าแถว)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
3	3	เรื่องความปลอดภัย(เด็กดีต้องเคารพกฎ จราจร)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	3	เรื่องความปลอดภัย(เด็กดีต้องเคารพกฎ จราจร)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	3	เรื่องความปลอดภัย(เด็กดีต้องเคารพกฎ จราจร)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	3	เรื่องความปลอดภัย(เด็กดีต้องเคารพกฎ จราจร)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
	3	เรื่องความปลอดภัย(เด็กดีต้องเคารพกฎ จราจร)	20นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม

5การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้เพื่อการประเมินผลการพัฒนาความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนชั้นอนุบาล3 ขวบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามมีการดำเนินการดังนี้

รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการพัฒนาความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนชั้นอนุบาล3 ขวบดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการพัฒนามีระเบียบวินัยในการเข้าแถวก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยการสังเกตพฤติกรรมแบบรูบริคส์ 5 ระดับคะแนนแต่ช่วงคะแนนมีความหมายดังนี้

5	คะแนน	หมายถึงมีลักษณะพฤติกรรม	9 - 10 ครั้ง
4	คะแนน	หมายถึงมีลักษณะพฤติกรรม	7 - 8 ครั้ง
3	คะแนน	หมายถึงมีลักษณะพฤติกรรม	5 - 6 ครั้ง
2	คะแนน	หมายถึงมีลักษณะพฤติกรรม	3 - 4 ครั้ง
1	คะแนน	หมายถึงมีลักษณะพฤติกรรม	1 - 2 ครั้ง

สำหรับการให้ความหมายของค่าที่วัดได้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายโดยใช้มาจากแนวคิดของเบสท์ (Beat,1968,p195) การให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นเป็นรายชื่อ ดังนี้

.51 - 5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
3.51 - 5.00	หมายถึง ดั้งมาก
2.51 - 5.00	หมายถึง ระดับปานกลาง
1.51 - 5.00	หมายถึง ระดับน้อย
1.00 - 5.00	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมด้วยค่าสถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนของมาตรฐาน

2) การทดสอบค่าที (t-test) แบบ One-Group Pretest Posttest Design โดยการทดสอบก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้มีแผนภาพดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 249)

แสดงภาพการทดสอบค่าที (t-test)

ความหมายของสัญลักษณ์

กลุ่ม	ก่อนทำกิจกรรม	กิจกรรม	หลังทำกิจกรรม
ER	T_1	X	T_2

ER แทน กลุ่มทดลอง

T_1 แทน วินัยของเด็ก่อนนุบาลก่อนทำกิจกรรม

T_2 แทน วินัยของเด็ก่อนนุบาลหลังทำกิจกรรม

X แทน กิจกรรมการเล่นิทานเสริมประสบการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองในการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากหลักสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ.2538:

73)

(1) ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตรต่อไปนี้ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 :

73)

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนของคนในกลุ่มตัวอย่าง

(2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากสูตรต่อไปนี้(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 79

$$\text{สูตร} \quad S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

$$\sum X^2 \text{ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง}$$

$$(\sum X)^2 \text{ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง}$$

$$N \text{ แทน จำนวนของคนในกลุ่มตัวอย่าง}$$

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยความเที่ยงตรงของเนื้อหา (

Content Validity)

(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\text{สูตร} \quad IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การให้คะแนน ความสามารถด้านระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยโดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนทดลองและหลังทดลองโดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples โดยคำนวณสูตร (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนคู่แต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

บทที่ 4 ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการมีความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมและประเมินค่าคะแนนจากพฤติกรรมจำนวน 3 สัปดาห์มีรายการประเมิน 7 รายการดังนี้

1. การเข้าแถวเรียงลำดับ(ก่อน-หลัง)
2. การเข้าแถวเรียงตามลำดับ(ต่ำ-สูง)
3. การเดินแถว
4. การเข้าแถวเรียงหน้ากะดาน
5. ไม่ยืนล้ำแนว
6. ไม่พูดคุยขณะเข้าแถว
7. มีพฤติกรรมสงบ

โดยมีคะแนนเต็มรายการละ 3 คะแนนดังนั้นเด็กจะมีคะแนนสำหรับการปฏิบัติ 7 รายการต่อวันมีคะแนนเต็ม 21 คะแนนเมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมครบ 1 สัปดาห์หรือปฏิบัติกิจกรรมครบ 5 วันคะแนนรวมจึงเป็นสัปดาห์ละ 105 คะแนนผู้วิจัยจึงนำคะแนนในแต่ละสัปดาห์ของเด็กทุกคนมาแสดงเป็นคะแนนรวมจำนวน 3 สัปดาห์ดังนี้

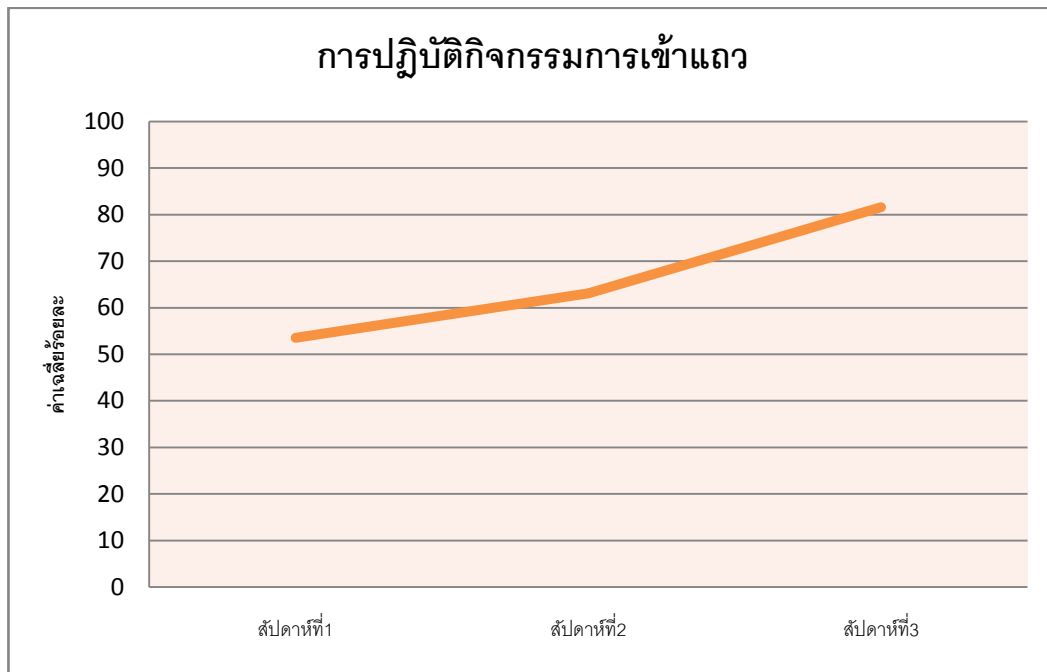
ตารางแสดงค่าคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมการเข้าแถวใน 3 สัปดาห์

เลขที่	คะแนนรวมเต็ม 105 คะแนน		
	สัปดาห์ที่1	สัปดาห์ที่2	สัปดาห์ที่3
1	54	70	93
2	56	69	88
3	68	72	99
4	45	58	73
5	47	61	84
6	58	65	92
7	49	67	82
8	52	64	88
9	65	70	94
10	60	62	90
11	63	70	89

แสดงค่าคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมการเข้าแถวใน 3 สัปดาห์(ต่อ)

เลขที่	คะแนนรวมเต็ม 105 คะแนน		
	สัปดาห์ที่1	สัปดาห์ที่2	สัปดาห์ที่3
12	65	71	93
13	69	72	97
14	48	58	74
15	48	63	76
16	62	71	92
17	57	70	81
18	51	68	85
19	57	54	72
20	57	69	86
21	57	69	82
22	52	69	85
23	57	67	83
24	47	57	82
25	65	70	94
26	52	66	74
รวม	1,461	1,722	2,130
คะแนนเฉลี่ย(ร้อยละ)	53.52	63.08	81.61

กราฟแสดงค่าคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมการเข้าแถวใน 3 สัปดาห์

จากตารางและกราฟแสดงค่าคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการเข้าแถวสำหรับเด็กปฐมวัยใน 3 สัปดาห์ เป็นการเก็บคะแนนจากกลุ่มตัวอย่าง 26 คนที่เป็นเด็กปฐมวัยในชั้นอนุบาล 3 ขวบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม มีรายการประเมิน 7 รายการคือ 1.การเข้าแถวเรียงลำดับ(ก่อน-หลัง) 2.การเข้าแถวเรียงตามลำดับ(ต่ำ-สูง) 3.การเดินแถว 4.การเข้าแถวเรียงหน้ากะดาน 5.ไม่ยืนล้ำแนว 6.ไม่พูดคุยขณะเข้าแถว 7.มีพฤติกรรมสงบเด็กมีคะแนนจากผลการปฏิบัติกิจกรรมการเข้าแถวรายสัปดาห์ตลอด 3 สัปดาห์มีร้อยละแสดงความก้าวหน้าจาก 53.52 63.08 และ 81.61 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

ความมีระเบียบวินัยในตนเองต้องมีการส่งเสริมหรือพัฒนาตั้งแต่เด็กทั้งนี้เพราะวัยเด็กเป็นวัยแห่งการเรียนรู้สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วซึ่งมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมรวมทั้งการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในวัยต่อไป

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยสนใจในการใช้กิจกรรมการเข้าแถวเป็นแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพและความพร้อมของเด็กปฐมวัยดังรายละเอียดดำเนินการต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเข้าแถวของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ขวบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามโดยใช้กิจกรรมนิทาน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิงมีอายุระหว่าง 3-4 ปีกำลังศึกษาชั้นอนุบาล 3 ขวบภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธารามจำนวน 26 คน

วิธีวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะตามวัย ในเด็กด้านความมีระเบียบวินัย ยังขาดวินัยในตนเองซึ่งเป็นคุณลักษณะตามวัยที่จำเป็นในด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่องความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว

2. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะตามวัยด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่องความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว เป็นคุณลักษณะตามวัยด้านอารมณ์-จิตใจ

3. ศึกษาแนวทางวิธีการแก้ไขปัญหาและกิจกรรมที่จะนำมาใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการด้วยกิจกรรมการเข้าแถวเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เด็กมีคุณลักษณะตามวัยที่หลักสูตรต้องการ

4. ศึกษาวางแผนออกแบบกิจกรรมและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

6. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

7.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ขวบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม ครบทั้งชั้น จำนวน 26 คน

8.เขียนรายงานการวิจัย

ผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ขวบ มีระเบียบวินัยในตนเองอยู่ในระดับสูงมีพัฒนาการที่ดีตามข้อตกลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอด 3 สัปดาห์ จากระดับค่าร้อยละ 53.52 63.08 และ 81.61 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

ผลจากการใช้กิจกรรมการเข้าแถวเพื่อพัฒนาความมีระเบียบวินัยในตนเอง ปรากฏว่า เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ขวบ มีระเบียบวินัยในการเข้าแถวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลจากการมีกระบวนการพัฒนาและดำเนินงานอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์พัฒนาการและคุณลักษณะตามวัย การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางการวิจัย กำหนดขอบเขตการดำเนินงาน การเตรียมงานโดยพัฒนาเครื่องมืออย่างเป็นระบบ นำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและมีการวางแผนและเตรียมงาน เพื่อการนำไปใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมการเล่านิทานเสริมประสบการณ์ที่ใช้ในการพัฒนาเด็กให้มีวินัยในตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ นิทานเรื่องเรื่องเด็กดีเข้าแถวเคารพธงชาติ เด็กดีต้องเข้าแถวและแต่งกว่าชาดวินัยมี และการแสดงบทบาทสมมุติ
2. กิจกรรมการให้แรงเสริมแลกเปลี่ยน ได้แก่
 - 2.2 การให้รางวัลด้วยเด็กได้เล่นในกิจกรรมที่ตนเองสนใจ และให้รางวัลดาวเด็กดี
 การจัดกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานพัฒนาสุขภาพ (2549 : 25) กล่าวว่าเมื่อต้องการให้เด็กทำอะไรก็ตาม ต้องจูงใจด้วยแรงเสริมทางบวก วิธีการให้รางวัลเป็นกลยุทธ์ที่ดี ในการเสริมแรงให้เด็กปฏิบัติในทางที่ชอบ นอกจากนี้ต้องอารี พันธุ์ณี (2548 : 4) กล่าวถึงความมีวินัยไว้ว่า วินัยเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องปลูกฝังกันมาตั้งแต่เล็ก เพราะวินัยนอกจากจะทำให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความเจริญก้าวหน้าแล้ว คนมีวินัยในตนเองมักเป็นคนที่มีประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการเรียน การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต

ข้อเสนอแนะ

จากประสบการณ์ด้านการสอน และประสบการณ์ที่ได้รับจากการดำเนินการพัฒนาความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวสำหรับเด็กปฐมวัยครั้งนี้สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. ก่อนนำไปใช้ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว ให้เข้าใจอย่างชัดเจนเพื่อประยุกต์แนวคิด หลักการและและทฤษฎี มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การดำเนินการพัฒนาความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวมักถูกมองว่าเป็นเรื่องยากและเป็นนามธรรม แต่ความเป็นจริงแล้ว สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ในเด็กทุกวัยเพียงแต่ต้องมีวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ประเด็นสำคัญคือต้องค่อยเป็นค่อยไป

3. ก่อนดำเนินการต้องเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ มาเป็นอย่างดี เพราะเด็กมีช่วงความสนใจสั้น ต้องจัดกิจกรรม โดยเฉพาะการเล่นให้เด็กมีความประทับใจ จะเป็นการสร้างแรงจูงใจได้เป็นอย่างดี

4. ก่อนดำเนินการจะต้องมีข้อมูลหรือสารสนเทศที่สมบูรณ์และถูกต้องชัดเจน กล่าวคือต้องมีการวิเคราะห์พัฒนาการ คุณลักษณะตามวัย พฤติกรรม โดยต้องใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาอย่างแท้จริง

5. เลือกรูปแบบหรือสื่อที่จะนำมาจัดทำหรือพัฒนาโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับความพร้อม วุฒิภาวะ ความต้องการ ความถนัด และความสนใจของเด็กในแต่ละช่วงอายุ

บรรณานุกรม

- กฤติยา เหมสมัน. การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการฟัง การมีวินัย จากการเล่นนิทานและเกม ชั้นอนุบาลปีที่ 2/1 โรงเรียนบ้านหนองบอน (นัยนานนท์อนุสรณ์). (2559) ค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2560 จาก<https://goo.gl/zrxV2q>
- ฉันทนา ศรีภักดี. การศึกษาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้าน. (2554) ค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2560 จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ear_Chi_Ed/Chantana_S.pdf
- ไฉไลศรี เพชรใต้. การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ โรงเรียนอนุบาล สกลนคร อำเภอสกลนคร จังหวัดสกลนคร. (2552) ค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2560 จาก<https://goo.gl/Fw2kKn>
- ปราณี ปรียวารี. การพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและการติดตามผล. (2551) ค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2560 จากhttp://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ear_Chi_Ed/Pranee_P.pdf
- วาสนา บัวศรี. การพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน. (2552) ค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2560 จาก <http://202.29.22.172/fulltext/2559/118737/ch5.pdf>
- สุจิตรา สิทธิไทย. การพัฒนาพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง โรงเรียนบ้านจิว จังหวัดชัยภูมิ . (2553) ค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2560 จาก <https://goo.gl/HaUDjs>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนการจัดประสบการณ์

แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้การศึกษาปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 10 สาระการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
หน่วยการเรียนรู้การเข้าแถว
หน่วยการจัดประสบการณ์ย่อย การเข้าแถวเรียงตามลำดับ

1.ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์

2.การเตรียมสื่อเพื่อพัฒนากิจกรรม

- 1)เพลงเข้าแถว
- 2)นิทานเรื่องเด็กดีเคารพธงชาติ

3.สาระการเรียนรู้

1)สาระที่ควรรู้

การเข้าแถวเรียงลำดับตามความสูงจากเตี้ยไปสูงถือเป็นพฤติกรรมที่เด็กควรเรียนรู้และนำไปปฏิบัติเพราะการเข้าแถวเรียงลำดับตามความสูงจากเตี้ยไปสูงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2)ประสบการณ์สำคัญ

การเข้าแถวเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยการเรียงตามลำดับจากเตี้ยไปสูง

4.จุดประสงค์

- 1.เพื่อฝึกให้เด็กมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว
- 2.เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการเข้าแถวตามลำดับ

5.วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

1.ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลงเข้าแถว

ขั้นสอน

- 1.ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการเข้าแถวเคารพธงชาติ
- 2.ครูนำนิทานเรื่องเด็กดีเคารพธงชาติมาเล่าให้เด็กฟัง
- 3.ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานโดยใช้คำถาม
“เด็กๆคิดว่าตอนเข้าแถวเคารพธงชาติต้องปฏิบัติตนอย่างไร”
- 4.ให้เด็กฝึกการเข้าแถวเรียงตามลำดับใหม่
- 5.ฝึกปฏิบัติซ้ำอีก 2-3 ครั้ง

ขั้นสรุป

1.ครูและเด็กร่วมกันสรุปเนื้อหาในนิทานและวิธีการเข้าแถวตามลำดับไหล่พร้อมบอกถึงวิธีในการปฏิบัติตนในการเข้าแถวเคารพธงชาติที่ถูกต้อง

6.การประเมินผล

- 1.สังเกตพฤติกรรมการเข้าแถวเคารพธงชาติ
- 2.สังเกตการตอบคำถาม

แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้การศึกษาปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 11 สาระการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
หน่วยการเรียนรู้ หนูน้อยน่ารัก หน่วยการจัดประสบการณ์ย่อย มารยาทในการเข้าแถว

1.ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์

2.การเตรียมสื่อเพื่อพัฒนากิจกรรม

- 1)เพลงเข้าแถว
- 2)ภาพการเข้าแถวเคารพธงชาติภาพการเข้าแถวซื้อของ
- 3)นิทานเรื่องเด็กที่ต้องเข้าแถว

3.สาระการเรียนรู้

1)สาระที่ควรรู้

มารยาทในการการเข้าแถวถือเป็นความมีวินัยในตนเองที่ทุกคนควรปฏิบัติซึ่งจะทำให้การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆสำเร็จได้อย่างรวดเร็วและเป็นระเบียบ

2)ประสบการณ์สำคัญ

การเข้าแถวเป็นระเบียบเรียบร้อย

4.จุดประสงค์

- 1.เพื่อฝึกให้เด็กมีมารยาทในการเข้าแถว
- 2.เพื่อฝึกให้เด็กมีวินัยและมีความอดทน

5.วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

- 1.ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลงเข้าแถว

ขั้นสอน

- 1.ครูนำภาพการเข้าแถวเคารพธงชาติเข้าแถวซื้อของแล้วสนทนาสนทนาเกี่ยวกับภาพโดยใช้คำถาม
-ถ้าเราไม่เข้าแถวจะเป็นอย่างไร
-เด็กๆจะรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นเพื่อนตัวเล็กๆอยู่ข้างหลังมองไม่เห็นภาพที่คุณครูวาดเลยเพราะคนอื่นยืน

บ่งหมด

- 2.ครูนำนิทานเรื่องเด็กที่ต้องเข้าแถวมาเล่าให้เด็กฟัง
- 3.ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน

4. ให้เด็กฝึกการเข้าแถวเรียงตามลำดับไหล่การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังการเข้าแถวหน้ากระดาน

5. ฝึกปฏิบัติซ้ำข้อ 4 อีก 2-3 ครั้ง

ขั้นสรุป

1. ครูและเด็กร่วมกันสรุปเนื้อหาในนิทานและวิธีการเข้าแถวแบบต่างๆโดยพูดถึงมารยาทในการเข้าแถวใน

6. การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเข้าแถวในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

2. สังเกตการตอบคำถาม

แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้การศึกษาปฐมวัย
สัปดาห์ที่ 12 สาระการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
หน่วยการเรียนรู้ ความปลอดภัย
หน่วยการจัดประสบการณ์ย่อย เด็กดีต้องเคารพกฎจราจร

1.ชื่อกิจกรรม เสริมประสบการณ์

2.การเตรียมสื่อเพื่อพัฒนากิจกรรม

- 1)คำคล้องจองเข้าแถว
- 2.)นิทานเรื่องเต่างวาชาดวินัย

3.สาระการเรียนรู้

1)สาระที่ควรรู้

การดูแลความปลอดภัยของเด็กสามารถปฏิบัติได้ง่ายๆโดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่จะช่วยให้เกิดความปลอดภัยทั้งต่อตนเองและผู้อื่นเช่นการข้ามถนนต้องใช้สะพานลอยหรือทางม้าลายการขึ้นรถโดยสารต้องต่อแถวเป็นต้น

2)ประสบการณ์สำคัญ

เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตนในการใช้ถนนอย่างปลอดภัยเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนง่ายๆตามกฎจราจรเช่นการข้ามถนนต้องใช้สะพานลอยหรือทางม้าลายการขึ้นรถโดยสารต้องต่อแถว

4.จุดประสงค์

- 1.เพื่อให้เด็กมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวเพื่อสร้างความปลอดภัย
- 2.ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัยเมื่อต้องใช้รถใช้ถนนในการเดินทาง

5.วิธีดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

- 1.ครูและเด็กท่องคำคล้องจองเข้าแถว

ขั้นสอน

- 1.ครูนำนิทานเรื่องเต่างวาชาดวินัยมาเล่าให้เด็กฟัง
- 2.ครูและเด็กสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานเรื่องเต่างวาชาดวินัยโดยใช้คำถามดังนี้
“ถ้าเด็กจะข้ามถนนต้องข้ามตรงไหนถึงจะปลอดภัย
“เวลาเด็กๆขึ้นรถโรงเรียนกลับบ้านเวลาขึ้นรถต้องทำอะไร

“เพราะเหตุใดแตงกวาจะถูกรถชน”

ขั้นสรุป

1.ครูและเด็กร่วมกันสรุปเนื้อหาในนิทานและวิธีการข้ามถนนที่ต้องข้ามตรงทางม้าลาย การขึ้นรถโดยสารหรือรถโรงเรียนต้องต่อคิวในการขึ้นเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

6.การประเมินผล

- 1.สังเกตการตอบคำถาม
- 2.สังเกตพฤติกรรมการเข้าแถวในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัย

เรื่องความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถว

ภาคผนวก ค

รูปถ่ายกิจกรรม

ภาพถ่ายกิจกรรม

สัปดาห์ที่1

โดยใช้สื่อนิทานเรื่อง เด็กดีเข้าแถวเคารพธงชาติ

ภาพถ่ายกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 2

โดยใช้สื่อนิทานเรื่อง เด็กต้องเข้าแถว

ภาพถ่ายกิจกรรม
สัปดาห์ที่ 3
โดยใช้สื่อนิทานเรื่อง แต่งกวาชาตวินัย

ภาพถ่ายพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก

ใน 3 สัปดาห์

การเข้าแถวเคารพธงชาติ

ภาพถ่ายพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก

ใน 3 สัปดาห์

การเข้าตามลำดับก่อนหลังในการทำกิจกรรมต่างๆ

ภาพถ่ายพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก

ใน 3 สัปดาห์

การเดินแถว

การเข้าแถวเรียงหน้ากระดาน

ประวัติผู้ทำวิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	ศุธิดา เทียนงาม
วัน เดือน ปี เกิด	23 ตุลาคม 2530
ที่อยู่ปัจจุบัน	22/4 หมู่ 10 ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท 17140
ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธาราม สังกัดเทศบาลตำบลสรรคบุรี ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้ดูแลเด็ก

ประวัติการศึกษา

มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนครูประชาสรรค์
ปริญญาตรี(บชบ) วิชาเอกการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
กำลังศึกษา ศึกษาศาสตร် การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

